

सद्गुरु म्हणजे ज्ञानदीप

—श्री. लक्ष्मण बापूराव रापतवार
किल्ला नांदेड.

गुरुब्रह्मा गुरुविष्णु गुरुदेवो महेश्वरः ।

गुरुः साक्षात् परब्रह्म तस्मै श्री गुरुवे नमः ॥

० सद्गुरु सच्चिदानंद साईबाबांचे पुष्कळसे भक्त बाबांना साधकांचे सिद्ध झालेले मानीत नसून प्रत्यक्ष परमेश्वरांचे अवतार मानतात. बाबा स्वतः मात्र काहींही बोलतांना अगर उपदेश करताना हा अधिकार आपल्याकडे घेत नसत. ते स्वतः असे म्हणत, की, माझ्या गुरुची पूर्ण कृपा आहे. मी केवळ निमित्त मात्र आहे. गुरुच्याच कृपेने आणि आशीर्वादाने मी भक्ताची संकटापासून मुक्तता करतो आणि त्यांना सन्मार्गाची दिशा दाखवून देतो आणि परमेश्वरांच्या अस्तित्वाची ओळख करून देतो. मी स्वतः काहींही नसून त्या दयाधन परमेश्वराचा सेवक बंदा आहे.

पैशाने सुख मिळते ह्या समजूतीने मनुष्य नेहमी पैशाच्या मागे लागतो. स्त्री हे सुखसाधन समजून ती सुंदर स्त्रियांच्या मागे फिरतो. लौकिक व प्रतिष्ठा प्राप्त व्हावी म्हणून तो परिश्रम करीत राहतो. कनक, कामिनी आणि किर्ती ही मिळविण्यासाठी त्याचे जीवाचे रान होते व ती न मिळाली तर तो दुःखी होतो. परंतु नवल असे की त्याची प्राप्ती झाली असली तरीही तो दुःखीच राहतो. जवळ गडगंज संपत्ती असलेल्या कोट्याधिश, शेकडो स्त्रियांचा जनानखाना बाळगणारा उमराव, अथवा त्रिखंड किर्ती मिळालेला एखादा सेनापती याचे अंतरंग पाहता आले तर तो हव्यास आणि असमाधान यांनी भरलेले आहे असेच आढळून येईल. मनुष्याचे मन नेहमीच असंतुष्ट असते त्याला सारखे काहीं ना काहीं हवे असते, व ते मिळत नाही म्हणून तो दुःखी राहातो. ह्या स्थितीत संसारिक दुःखे देहाचे आजार व मनाच्या यातना यांनी माणूस अत्यंत गांजला असताना त्याच्या मनात विचार येतो की मनास सुख, शांती, समाधान लाभेल असे काहीं जगात आहे काय, तेव्हा त्यास एखाद्या साधू-संताची भेट घ्यावीशी वाटते व त्याचे चार उपदेशाचे शब्द ऐकून त्याचे मन स्थिरावते. त्याच्या आत्म्यास समाधान लाभते व ती त्या संतास सद्गुरु मानून शरण

जातो व गुरु उपदेश घेऊन सन्मार्गी लागतो, व शेवट पर्यंत त्यांच्या चरणी लीन राहून मोक्ष प्राप्तीही करून घेतो.

साईबाबांनी एक गोष्ट सांगून सद्गुरुचे महत्त्व पटवून दिले आहे. ते म्हणाले एकदा आम्ही चौघेजण धर्म ग्रंथाचे अध्ययन करून ब्रम्हज्ञानाचा शोध लावण्या करिता घनदाट अशा घोर अरण्यात निघालो. वाटेत एक वंजारी भेटला. अरण्याची माहिती करून देणारा उत्तम वाटाड्या बरोबर घेतल्या शिवाय तुम्हांला आपला पल्ला गाठता येणार नाही, असे आपुलकीच्या भावनेने सांगून त्याने आमचा अतिथी सत्कार केला, आम्ही त्याची विनंती धुडकावून तसेच जंगलात शिरलो. बराच वेळ भटकल्यावर पुनः त्याच जागेवर आलो तो वंजारी तेथेच होता. तो पुनः म्हणाला. "असा हट्ट धरू नका वाटाड्या शिवाय तुम्हांला मार्ग मिळणार नाही. शिवाय भुकेल्या पोटी कोणतेही कार्य सिद्धीस जाणार नाही. ईश्वरी योगायोगानेच आपल्या भेटी होतात. पुढे आलेल्या अन्नाला कधीही दूर सारू नये अन्नाने भरलेले ताट पुढे येणे हा फार मोठा शुभ योग आहे. आज माझ्याकडे भोजन करा आणि मग पुढे जा."

माझ्या तिघा मित्रांना हा सल्ला पटला नाही ते पुढे निघून गेले. माझा जीव भुकेने आणि तहानेने व्याकूल झाला होता. तो क्षुद्र आहे हे मनात न आणता मी तेथेच राहिलो, त्याने वाढलेल्या चटणी भाकरीचा स्वीकार केला आणि त्याच क्षणी माझे अंतर्मान दिव्य ज्ञानाने उज्वलित झालेले मला दिसून आले. माझी गुरु माऊली अकस्मात माझ्या पुढे उभी राहिली आणि सर्व हकीकत ऐकून मला म्हणाली "माझ्या बरोबर चल मी तुला मार्ग दाखवितो पण माझ्यावर अंध विश्वास ठेऊन वागले पाहिजे." मोठ्या आनंदाने मी माझ्या गुरुच्या बरोबर निघालो. घनदाट अरण्यात एका खोल विहीरात माझे पाय दोरीने घट्ट बांधून माझ्या गुरुने मला उलटे टांगून ठेवले चार-पाच तासांनी माझे गुरुजी परत आले आणि माझी सुटका करून कसे काय वाटले म्हणून विचारले. मी उत्तर दिले की मी आनंद सागरात पोहत होतो. माझ्या गुरुजींना धन्यता वाटली व त्या वेळेपासून ते माझ्यावर मुलाप्रमाणे प्रेम करू लागले. गुरुकृपेने माझी ब्रम्हानंदी समाधी लागू लागली.

ह्या गोष्टीरूपाने साईबाबांनी सांगितलेली हकीकत किती मौलिक आहे. त्यात "अन्न परब्रम्ह" "भूत दया" "समदृष्टी" व सद्गुरु वर पूर्ण श्रद्धा व विश्वास व सद्गुरुची आवश्यकता ह्या सान्या अमृततुल्य गोष्टीचा उपदेश आहे.

गोष्ट साधी पण आध्यात्म्य. प्राप्तीचे मार्गदर्शन साईबाबांनी किती सोप्या भाषेत समजावले आहे.

चांगदेवाने मृत्युचर विजय मिळविला व चौदाशे वर्षां पर्यंत तो जीवंत राहिला तो म्हणत असे की मला ह्या मृत्यु लोकात माझ्या पेक्षा श्रेष्ठ कोणी दिसेना त्याचवेळी त्याला संत ज्ञानेश्वरांची किर्ती समजली व अलकावर्तिस जाऊन त्यांचे दर्शन घेण्याची इच्छा झाली. तत्पूर्वी त्यांना पत्र पाठवावे म्हणून त्याने कागद लेखणी घेतली व विचार करीत बसला की चिरंजीव लिहू तर मला त्यांच्याकडून उपदेश घ्यावयाचा आहे, तीर्थरूप लिहू तर वयाने माझ्या-पेक्षा ज्ञानेश्वर फारच लहान आहेत म्हणून तसाच कोरा कागद आपल्या शिष्या-कडे दिला शिष्य आकाश मार्गाने क्षणात येऊन पोहचला. तो काही म्हणण्या अगोदरच संत ज्ञानेश्वर माऊली म्हणाली की चौदाशे वर्षे लोटली तरी चांगदेव कोराच राहिला. अमृत वृक्षास फळ न येताच तो वाढत गेला अथवा जेथे पाणी नाही तेथे मोठा तलाव बांधून ठेवला त्याचा काय उपयोग होणार. म्हणून ज्ञानेश्वर माऊलीने त्याच कोऱ्या कागदावर उत्तर लिहून पाठविले की सच्चिदानंद सर्वाभूती समान वास करतो ह्या सृष्टीत कोणी वडील अथवा धाकटा नाही. जितक्या काही वस्तू ब्रम्हांडी दिसतात तितक्या सर्व आपल्या देहात असतात परंतु अज्ञानामुळे ते आपल्याला दिसत नाही. सर्वाभूती आत्मा परमात्मरूपाने अस्तित्वात असतो. पत्र वाचून चांगदेवास आनंद व समाधान वाटले व अशा ज्ञानाच्या सागरास भेटण्याची त्यास तीव्र इच्छा झाली तो वाघावर बसून सापाचा चाबूक हाती घेऊन शिष्य मंडळी बरोबर निघाला त्या वेळी ज्ञानेश्वर भितीवर बसले होते त्यांनी भितीस चांगदेवाच्या स्वागतासाठी पुढे जाण्यास आज्ञा दिली. भितीवर बसून ज्ञानेश्वर माऊली येत असलेले पाहून चांगदेव वाघाच्या पाठीवरून खाली उतरला व लोटांगण घालीत ज्ञानेश्वर माऊली जवळ आला, व शरण गेला. ज्ञानेश्वराने त्यास अनुग्रह दिला व मोक्ष पदास पोहचविले.

एकदा निवृत्तीनाथ, सोपान, नामदेव, सावतामाळी मुक्ताबाई वगैरे सर्व वैष्णव जन गोऱ्या कुंभाराच्या विनंतीस मान देऊन त्याच्या घरी गेले. ज्ञानदेवांनी थट्टेने गोऱ्या कुंभारास विचारले की आम्हां सर्वांच्या घरात पक्के कोणते व कच्चे कोणते ते सांगावे. त्यावर गोरा कुंभार थापटी घेऊन उठला व सर्वांच्या डोक्यास वाजवित सुटला, जेव्हां नामदेवाची पाळी आली तेव्हां नामदेव म्हणाले

इया डोक्यास मारू नका. गोरा कुंभार म्हणाला की हे भांडे कच्चे दिसते. व्हां सर्व संत मंडळी हसली.

नामदेवाचा अपमान झाला म्हणून तो तडक पांडुरंगाकडे फिर्याद घेऊन आला तेव्हां पंढरीनाथही हसले. पांडुरंगाने नामदेवास सद्गुरुचा उपदेश घेण्याची आज्ञा दिली ते म्हणाले की ज्याला सद्गुरु नसतो त्याला जगात कच्चेच म्हणावे. त्यावर नामदेव म्हणाला की देवाधिदेव माझ्या हृदयात असतांना मला सद्गुरु कशास हवा. तो तरी तुझीच भक्ती करण्यास सांगील. त्यावर पंढरीनाथ नामदेवास म्हणाले की मी स्वतः राम अवतारी असतांना वशिष्ठास शरण जाऊन आध्यात्म्य ज्ञान शिकलो. कृष्ण अवतारी मी सांदिपनीस सद्गुरु करून आत्मज्ञान प्राप्त केले. तेव्हां नामदेवाने पांडुरंगाचे चरण धरले व देवाची आज्ञा शेरसावंध मानून विसोबा खेचरास हुडकित मल्लीकार्जूनाच्या देवळात आला तेव्हां विसोबा महादेवाच्या पिंडीवर पाय ठेऊन निद्रीत अवस्थेत दिसले. नामदेव निराश झाला तो विसोबा खेचराजवळ येऊन म्हणाला की तुमचे पाय शिवाच्या मस्तकावर पडलेत हेच तुमचे ब्रम्हज्ञान आहे काय? त्यावर विसोबा नामास म्हणाला की चुकीने माझे पाय शिवाच्या पिंडीवर पडले आहेत. माझ्यात उठण्याची सुद्धा शक्ती नाही तू विष्णूभक्त भेटलास म्हणून बरे झाले आता माझे पाय उचलून थोडे बाजूस ठेव, नामदेवाने विसोबाचे पाय उचलून बाजूस ठेवले तो तेथेही शिवाची पिंडी दिसू लागली. त्याने अनेक ठिकाणी पाय सरकून पाहिले तो त्याला प्रत्येक ठिकाणी शिवाला दिसू लागले. तिळमात्र ही जागा त्याला रिक्कामी दिसते तेव्हां तो आश्चर्यचकित झाला. त्याला देवळातील सर्व वस्तूंचो आकार शिवमय दिसत होता जे लोक स्त्री, पुरुष तेथे दर्शनास येत होते तेही त्यास शंकर-पार्वती दिसत होते. सर्व जगच शिवमय झाले होते तेव्हां विसोबा म्हणाले की मला कष्ट होत आहेत कोठेतरी धरणीवर माझे पाय टेकव. तेव्हां नामदेव म्हणाला तिळमात्रही जागा शिल्लक नाही जिकडे तिकडे कैलासनाथ दिसतात म्हणून मी तुमचे चरण धरले व तुम्हांस सद्गुरु मानून शरण आलो. मग विसोबाने नामदेवास उपदेश केला ते म्हणाले की शिवास पाच मुख व तीन नेत्र आहेत दहा हात आहेत त्याचे चरण सप्त पाताळापर्यंत आहेत ज्याचा महिमा वर्णन करण्यास शास्त्र, वेद, पुराणे सर्व असमर्थ आहेत. तो विश्वरूपी सर्व ठिकाणी आहे अशा शिवाचे चिंतन माझ्या हृदयात नेहमी चालू असते. हे ज्ञान मला सद्गुरु ज्ञानेश्वर माऊलीने दिले. हे ऐकून नामदेवाने विसोबाचे चरण धरले व म्हणाला की तुम्हीच माझे सद्गुरु आहेत तुमचे चरण

माझ्या डोक्यास मारू नका. गोरा कुंभार म्हणाला की हे भांडे कच्चे दिसते. तेव्हां सर्व संत मंडळी हसली.

नामदेवाचा अपमान झाला म्हणून तो तडक पांडुरंगाकडे फिर्याद घेऊन आला तेव्हां पंढरीनाथही हसले. पांडूरंगाने नामदेवास सद्गुरूचा उपदेश घेण्याची आज्ञा दिली ते म्हणाले की ज्याला सद्गुरु नसतो त्याला जगात कच्चेच म्हणतात. त्यावर नामदेव म्हणाला की देवाधिदेव माझ्या हृदयात असतांना मला सद्गुरु कशास हवा. तो तरी तुझीच भवती करण्यास सांगील. त्यावर पंढरीनाथ नामदेवास म्हणाले की मी स्वतः राम अवतारी असतांना वशिष्ठास शरण जाऊन आध्यात्म्य ज्ञान शिकलो. ऋष्ण अवतारी मी सांदिपनीस सद्गुरु करून आत्मज्ञान प्राप्त केले. तेव्हां नामदेवाने पांडुरंगाचे चरण धरले व देवाची आज्ञा शिरसाबंध मानून विसोबा खेचरास हुडकित मल्लीकार्जूनाच्या देवळात आला तेव्हां विसोबा महादेवाच्या पिंडीवर पाय ठेऊन निद्रीत अवस्थेत दिसले. नामदेव निराश झाला तो विसोबा खेचराजवळ येऊन म्हणाला की तुमचे पाय शिवाच्या मस्तकावर पडलेत हेच तुमचे ब्रम्हज्ञान आहे काय? त्यावर विसोबा नामास म्हणाला की चुकीने माझे पाय शिवाच्या पिंडीवर पडले आहेत. माझ्यात उठण्याची सुद्धा शक्ती नाही तू विष्णूभवत भेटलास म्हणून बरे झाले आता माझे पाय उचलून थोडे बाजूस ठेव, नामदेवाने विसोबाचे पाय उचलून बाजूस ठेवले तो तेथेही शिवाची पिंडी दिसू लागली. त्याने अनेक ठिकाणी पाय सरकून पाहिले तो त्याला प्रत्येक ठिकाणी शिवाला दिसू लागले. तिळमात्र ही जागा त्याला रिकामी दिसेना तेव्हां तो आश्चर्यचकित झाला. त्याला देवळातील सर्व वस्तूंचो आकार शिवमय दिसत होता जे लोक स्त्री, पुरुष तेथे दर्शनास येत होते तेही त्यास शंकर-पार्वती दिसत होते. सर्व जगच शिवमय झाले होते तेव्हां विसोबा म्हणाले की मला कष्ट होत आहेत कोठेतरी धरणीवर माझे पाय टेकव. तेव्हां नामदेव म्हणाला तिळमात्रही जागा शिल्लक नाही जिकडे तिकडे कैलासनाथ दिसतात म्हणून मी तुमचे चरण धरले व तुम्हांस सद्गुरु मानून शरण आलो. मग विसोबाने नामदेवास उपदेश केला ते म्हणाले की शिवास पांच मुख व तीन नेत्र आहेत दहा हात आहेत त्याचे चरण सप्त पाताळापर्यंत आहेत ज्याचा महिमा वर्णन करण्यास शास्त्र, वेद, पुराणे सर्व असमर्थ आहेत. तो विश्वरूपी सर्व ठिकाणी आहे अशा शिवाचे चिंतन माझ्या हृदयात नेहमी चालू असते. हे ज्ञान मला सद्गुरु ज्ञानेश्वर माऊलीने दिले. हे ऐकून नामदेवाने विसोबाचे चरण धरले व म्हणाला की तुम्हीच माझे सद्गुरु आहात तुमचे चरण

हेच आमचे तारक आहेत तेव्हां विसोबाने उठून नामदेवास आशिर्वाद दिला व अनुग्रहीत केले. तेव्हां नामदेवास पांडुरंगाची लीला लक्षात आली. खरे साधू संत अगोदर वेड्या सारखेच दिसतात ते आपली योग्यता व अधिकार लोकांना समजू नये म्हणून मुद्दामच तसे वागतात परंतु सर्व ब्रम्हांड त्यांच्या हृदयी असते. साईबाबाही अशाच प्रकारची एक विभूती होती!

साईबाबांच्या सद्गुरु बदल माहिती उपलब्ध नाही. तरी भक्तांना उपदेश करतांना आपण बारा वर्षे गुरुगृही राहून तपश्चर्या केली व गुरुचे प्रेम व आशिर्वाद संपादन केले म्हणून सांगित. ज्या निंब वृक्षाखाली बाबा नेहमी बसत तो वृक्ष अजूनही शिरडीत आहे. सुरवातीस याच ठिकाणी भक्तांशी बाबांच्या उपदेशाच्या गोष्टी चालत. एका भक्ताने बाबा आपण येथेच नेहमी का बसता असा प्रश्न विचारला. त्यावर साईबाबांनी येथे माझ्या गुरुची समाधी आहे असे उत्तर दिले. पुढे भक्त मंडळींनी ती जागा खणून पाहिली आणि आश्चर्य असे की त्या भुयारात समाधी आढळून आली. त्या समाधीवर टवटवीत ताजी सुगंधी फुले वाहिलेली होती व चारही बाजूस समया तेवत होत्या. इ. स. १९१२ मध्ये डॉ. रामराव कोठारे यांनी मुंबईहून पादुका तयार करून पाठविल्या. उपासनी महाराजांनी त्यांची शुद्धी व पवित्र संस्कार केले. नंतर कमलाकर दिक्षीतांनी खंडोबाच्या देवळातून त्या पादुका डोक्यावर घेऊन बाबांच्या जवळ नेल्या. ह्या पादुकांना बाबांनी कर स्पर्श केला आणि हे "सच्चिदानंद परमेश्वराचे पाय आहेत ह्यांना पवित्र निंबवृक्षाच्या खाली स्थान द्या." असा आदेश दिला त्याप्रमाणे श्रावण महिन्यात पौर्णिमेच्या शुभ मुहूर्तावर त्या गुरु पादुकांची निंबवृक्षाखाली स्थापना झाली. व त्यासच "गुरु पादुका स्थान" असे म्हणतात. ह्या ठिकाणी बसून चिंतन केल्यास मनास सुख शांती लाभते व इच्छित फळ मिळते. साईबाबांची लीलाच अगाध आहे. ते सर्वज्ञ सर्वसाक्षी परमेश्वरच. जो त्यांच्या चरणी लीन झाला त्याचा नक्कीच उद्धार झाल्याशिवाय राहत नाही.

पती व मुलास बाबांनीच बरे केले

-सौ. अंजली किरण शहा
५४, महावीर नगर,
सांगली - ४१६ ४१६.

० मी शिरडीचे परमस्वरूपी साईबाबांची लहानपणा पासूनच भक्त आहे. साईबाबांचे कृपेने मला सर्व काहीं लाभलेले आहे. त्यामुळे पूज्य साईबाबांची मला क्षणोक्षणी आठवण येऊन मन भारावून जाते. माझे सांकडे साईबाबांनी आतापर्यंत पूरे केलेले आहे. माझ्या पतींचे पोट मध्यंतरी फार फार दुखत होते. त्यांची एक्सरे तपासणी वगैरे सर्व तपासण्या झाल्या व त्यांना अल्सर आहे असे सांगितल्यावरून आम्ही घरातील सर्व मंडळी घाबरून सुद्ध झालो व औषधे सुरू झाली. त्या दरम्यान एकाएकी साईबाबांची आठवण झाली व त्यांना त्यांचे फोटो पुढे उभे राहून त्यांची प्रार्थना करून सांगितले की "साईबाबा माझ्या पतीराजांना बरे वाटू दे आशिर्वाद द्या. मी "साईलीला" मध्ये आपल्या कृपेच्या अनुभवाची प्रचिती प्रसिद्ध करेन.

त्यानंतर आश्चर्य असे की आम्ही मिरजेस माझे पतिराजांना दुसऱ्या डॉक्टरना दाखवले. एक्सरे काढला. त्यांनी अल्सर नाही किरकोळ दुखणे आहे असे सांगितले पूर्वीचे डॉक्टरनी काढलेले एक्सरे चुकलेत, किरकोळ दुखणी एक महिन्यांत बरे होतील हे सांगताच आम्हां कुटुंबियांतील सर्वांना आनंद झाला. हे सर्व साईकृपेनेच झाले.

याचप्रमाणे माझ्या मुलाचे बाबतीतही मोठ्या आजारात नंतर मिरजेस दाखवले. त्यापूर्वी साईबाबांची प्रार्थना करून मुलास शिरडीस घेवून येईन असे सांगितले, तेव्हां मिरजेच्या तपासणीत डॉक्टरनी काहीं नाही, काळजी करू नका असे सांगितले, तेव्हां या दोनही वेळीं असे वाटले की साईबाबांनी डॉक्टरांच्या मध्ये प्रवेश करून आम्हांवर कृपा केली. अशीच निरंतर कृपा असू द्यावी ही प्रार्थना असा नवस केल्यामुळे 'साईलीला'त प्रसिद्ध करावी ही विनंती.

श्री सद्गुरु साईनाथांची गुरुपौर्णिमा

-श्री. बाळकृष्ण अ. देसाई.
चंदन, चनराई को. हौ. सोसायटी
लोणावळा.

० आषाढ पौर्णिमेला गुरुपौर्णिमा आणि व्यास पौर्णिमा असेही म्हणतात. व्यास हे महान् ऋषिचर्य होते. त्यांनी कितीतरी ग्रंथरचना केली, म्हणूनच प्राचीन काळचं ज्ञान आज आपणास उपलब्ध आहे. महाभारत व्यासरचितच आहे. त्यांच्या शब्दाला मोल होतं, मान होता, तशीच विद्वत्ताही होती, म्हणूनच आज ते सर्वांनाच आदरणीय आहेत.

साईबाबा हे असेच आधुनिक काळात होऊन गेलेले त्रिकालज्ञानी द्रष्टे महापुरुष होते. थोडक्यात वर्णन करायचं झाल्यास मानवी रूपात वावरणारं ते साक्षात् परब्रम्ह होतं. पाऊणशे वर्षापूर्वी ह्याच आषाढ पौर्णिमेला त्यांनी त्यांच्या निकट वाचरणान्या माधवरावाला हाक मारून म्हटलं, "शाम्या, इकडं ये! मी रोज टेकून बसतो त्या ह्या खांबाची आज तू पूजा कर!"

"पण बाबा, मी ह्या खांबाची का म्हणून पूजा करावी? मी आज तुमचीच पूजा करीन!"

बाबांनी हे शाम्याला सांगितलं, तेव्हा तिथं नानासाहेब चांदोरकर, तात्यासाहेब नूलकर, काका दिक्षित वगैरे बाबांची भक्त मंडळी होती. आजच बाबा 'ह्या' खांबाची पूजा करावयास का सांगत आहेत, याचं त्यांनाही नवल वाटलं.

बाबांच्या ह्या आदेशाची प्रचिती घेण्यासाठी नानासाहेब ताबडतोब आपल्या रहात्या ठिकाणी गेले, नि प्रथम पंचांग पाहिलं. तेव्हां त्याचं आश्चर्य काहीसं कमी झालं. तो दिवस गुरुपौर्णिमेचा-व्यास पौर्णिमेचा होता. ताबडतोब सारे गुरु पूजनाच्या तयारीला लागले. तात्यांना बाबांच्या सांगण्यातली खोच कळून आली. गुरुपौर्णिमेला गुरुची यथासांग पूजा करावची असते. व्यासांचे शिष्य प्रतिवर्षी गुरुपौर्णिमेला व्यासांना फुलांनी मढवित नि यथासांग नवीन वस्त्रांनी त्यांना भूषवित.

नानासाहेबांनी इतरांना बाबांच्या पूजेची तयारी करण्यास सांगून स्वतः इतर दोघा-तिघांसह शेतात गेले. परब्या भरभरून फुलं वेचली, नि द्वारका-माईत येऊन आणलेल्या फुलांचे हार, गजरे केले. सर्वांनी बाबांच्या अंगाला उटण सुगंधी तेल लावून त्यांना सचैल स्नान घातलं. शामानं बाजारातून नवी वस्त्रं खरेदी करून आणली.

त्यानंतर सर्वांनी बाबांची षोडशोपचारे पूजा केली. मस्तकी गंधाचा टिळा लावून पुष्पे अर्पण केली. गळ्यात पायापर्यंत रूळ्याचे निरनिराळ्या फुलांचे सुंदर हार घातले. अंगा-खांद्यावर नवी वस्त्रे चढविली, अन् आरती ओवाळून बाबांसह सर्वांनी गोडघोड भोजन केलं.

सन १९०८ च्या गुरुपौर्णिमेपासून आजतागायत तो उत्सव प्रतिवर्षी आषाढ पौर्णिमेला अत्यंत थाटात नि उत्साहात साजरा केला जात असतो.

गुरु ही समाजातील अत्यंत थोर नि पूजनीय व्यक्ती. तिच्यापासून ज्ञान वळून जगात उजळ माथ्यान वावरायचं असतं. त्या गुरुचे आपणावर झालेलं ऋण अंशतः तरी नवीन वस्त्रं, नवा अलंकार नि रुचकर भोजनानं मोठ्या भक्तिभावानं ते फेडायचं असतं. ज्ञानऋण हे कधीच फिटत नसतं. पण त्याची जाणीव ठेवणं नि त्याप्रमाणं वागणं हेच अंशतः तरी ऋणफेडीचं प्रतीक समजलं जातं.

बाबांनी आजच ह्या खांबाची पूजा करायला शामाला का सांगितलं ह्याचा सर्वांनाच उलगडा झाला, नि ते सारे बाबांच्या अगाध ज्ञानानं प्रभावित होऊन बाबा ही व्यक्ति नसून सर्वांना एकत्र आणून त्यांच्या उद्धाराचा मार्ग दाखविणारं देवी प्रतिकच आहे, ह्याचं सर्वांना यथार्थ ज्ञान झालं

गुरु ही पूजनीय व्यक्ति. ह्या दिवशी पूर्वकाळपासून गुरुची यथासांग पूजा करून त्याला नवी वस्त्रं प्रदान करणं नि त्याला गौरविणं हे शिष्याचं आद्य कर्तव्य मानलं जात होतं. आजच्या काळात शाळातही 'शिक्षक दिन पाळला' जातो. गुरुबद्दल आदर प्रदर्शित करणं हाच त्यामागील हेतू असतो;

‘श्री सद्गुरु सच्चिदानंद साईनाथ महाराज की जय!’

....माझे अनुभव....

—श्रीमती कुसुम रघुनाथ माणिक.
जुना वांदरी मोहल्ला,
नवसारी — ३९६ ४४५.

जया मनी जैसा भाव । तया तैसा अनुभव ॥

० १९४४ साली माझे लग्न झाले नि बडोद्याच्या माणिक घराण्यात मी आले. माझे माहेरचे आडनांव गुप्ते या घरात श्री साईबाबांची पूजा-अर्चा नित्य नेमाने होत असे. माझ्या वडिलांची व काकांची श्री साईबाबांवर खूपच श्रद्धा होती आमच्या लहान मोठ्या संकटानां ते धावून येत असत, आणि आम्हांला संकटमुक्त करीत.

माझे पति रघुनाथराव माणिक हे पोलीस खात्यात नवसारी येथे होते. त्यांचाही श्री साईबाबांवर दृढ विश्वास होता. १९६६ साली त्यांना हृदय-विकाराचा पहिला झटका आला आणि ते बेशुद्ध पडले. त्या अवस्थेत मी त्यांना पाण्यात उदी घालून पाजली त्यानंतर ते शुद्धीवर आले. हॉस्पिटलमध्ये २० दिवस विश्रांतिसाठी ठेवले होते. या दुखण्यातून ते उठले त्यानंतर ४ वर्षे त्यांनी नोकरी केली, व दहा वर्षांनी ते स्वर्गवासी झाले. जातांना काहींच त्रास न होता त्यांनी प्राण सोडला अगदी झोपेत. ते गेल्यापासून मात्र माझी तव्येत विघडू लागली. व्लडप्रेसर, अँसिडिटी हे त्रास चालू झाले. अनेक व्याधी मागे लागल्या. औषधेही खूप झाली. डॉक्टरही खूप झाले. पण त्रास कायम चालू होता. मी बाबांचे नामस्मरण व स्तवनमंजिरी वाचन कायम चालू ठेवले होते. योगायोगाने नव-सारीचे एक प्रख्यात आयुर्वेदिक डॉ. ओमप्रकाश बिर्ला वैद्य यांच्याकडे औषधा-साठी गेले. हे वैद्य श्री साईबाबांचे निस्सीम भक्त आहेत. यांचे औषध मी चालू केले व त्यांच्या औषधाने मी व्याधिमुक्त झाले. विशेष म्हणजे मी आता प्रकृ-तीने अत्यंत चांगली आहे आणि जमेल तेव्हां बाबांच्या दर्शनाला शिरडीस जाते.

बाबांमुळेच नातूही झाला

० माझा मुलगा श्रीकांत माणिक सध्या एका बँकेत अधिकारी आहे. त्याचे लग्न होऊन ८ वर्षे झाली परंतु मूल होत नव्हते. त्याच्या पत्नीला तीनवेळा दिवस गेले होते पण अँवॉरशन होत असे. त्यामुळे त्याची पत्नी खूपच नागाज झाली होती. चौथ्यावेळी मी बाबांना अगदी मनपूर्वक प्रार्थना केली. यावेळेस जर सूनूचे बाळंतपण सुखरूप झाले तर आम्ही बालकास घेऊन तुमच्या शिरडीस तुमच्या दर्शनाला येऊ आणि आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे मुलगा झाला. बाळंतपण अगदी चांगले झाले व मी नवस केल्याप्रमाणे श्रीबाबांच्या दर्शनाला आम्ही सर्वजण नूतन बालकास घेऊन गेलो होतो.

हरवलेली आंगठी सांपडली

नवसास माझी पावेल समाधि धरा दृढ बुद्धी माझ्या ठायीं ।

नित्य मी जिवंत जाणा हेचि सत्य नित्य घ्या प्रचित अनुभवे ॥

० पौलीस खात्यात चारंवार बदल्या होत असतात आणि त्या बदल्या बरोबर सारा संसार घेऊन बदली झालेल्या जागेत जायचे तिथे मुलांच्या शिक्षणासाठी शाळा शोधायची आणि पुन्हा सारं जीवन नव्यानं सुरू करायचे. अशीच गुजराथ मधल्या सचीन गावी माझ्या घजमानांची बदली झाली होती त्यावेळची गोष्ट.

दिवस थंडीचे होते साधारण दिवाळी येण्यापूर्वी संध्याकाळी काळोख लवकर पडत असे. घरात लहान-मूल आजारी होतं. गावात तर आम्ही नव्यानं आलो होतो अजून मुलाचे वडील घरी आले नव्हते. बाहेर काळोख पडला होता. रातकिडे किरं किरं करत होते. घरात मिणमिणत्या कंदिलाचा आधार घेऊन वाट पहात मी बसली होती.

इतक्यात दाराची कडी वाजली दरवाजा उघडला तर दारात हे उभे -

“उशीर झाला?”

“हो! हॉलीबॉल खेळत होतो”.

“इतका उशीर काळोख होईपर्यंत?”

“वेळताना अंगठी हरवली खूप शोधत होतो मिळाली नाही.”

त्यावेळेस ५ ग्रॅम सोने किंमत जरी कमी असली तरीही ती महागच घात होती आम्ही खूप निराश झालो. घरात लहान मूल आजारी आणि वर परत अंगठी हरवली.

देवघरातल्या समयी मधली वात मी मोठी केली व अगदी गहीवरून बाबांपुढे हात जोडले अंगठी मिळू घात मी नारळ फोडेन. ते ही म्हणाले बाबांची कृपा असेल तर अंगठी मिळेल.

सकाळी आमच्या समोरच मैदानातला माळी दूध घेण्यास येत असे त्याला हे भेटले विचारलं, अंगठी मिळाली कां?

“नाहीं! मैदान साफ करताना कुठे मिळाली नाहीं.”

हे निराश होऊन घरी आले मग माझी दोन मुलं श्रीकांत आणि प्रकाश अंगठी शोधण्यासाठी मैदानाकडे निघाले. मी बाबांच्या फोटोकडे पाहिलं व म्हणाले, ‘बाबा अंगठी मिळू दे आणि त्यांना म्हटलं बाबांच नाव घेत जा. शोधा.

दोघही मैदानात अंगठी शोधू लागले शोधताना बाबांचं नाव घेत होते. श्रीकांतचा पाय तेथल्या एका विटेला लागला ती विट सरकली तशी माझा धाकटा मुलगा प्रकाशला अंगठी दिसली.

दोघही अंगठी घेऊन घरी आले माझ्या हातात अंगठी दिली. मी बाबांच्या फोटोपाशी गेले अंगठी पुढ्यात ठेवली. माझ्या डोळ्यात आनंदाश्रू होते कोणत्या शब्दात बाबांचे आभार मानायचे कळत नव्हत पण कसे बसे शब्द बाहेर पडले बाबा अशीच कृपा आमच्यावर असू द्यावी.

गुरुपौर्णिमा

-श्री. अरविंद बारटक्के.
१३५, शुक्रवार पेठ,
पुणे - ४११ ००२.

गुरुब्रह्मा गुरुविष्णु गुरुदेवो महेश्वरः ।
गुरुः साक्षात्परब्रह्म तस्मै श्री गुरवे नमः ॥

० गुरुची महती या श्लोकात यथार्थपणे वर्णन केली आहे. गुरुशिवाय काहीही साध्य नाही, आणि गुरु असेल तर काहीच असाध्य नाही म्हणूनच-

गुरुनाम आणि गुरुसहवास ।
गुरुकृपा आणि गुरुचरण पायस ॥
गुरु मंत्र आणि गुरु गृहवास ।
महत्प्रयास प्राप्ती ही ॥ अ. १ ओ. ६८॥

वनामध्ये गुरुच्या आश्रमात विद्या शिकण्यासाठी जायचे व सर्व विद्यांत प्रवीण व्हायचे ही प्राचीन काळची परंपरा होती. आता विज्ञानयुग आले तेव्हा वनात वास्तव्य करणारे अथवा पूर्वीसारखे गुरु वा शिष्य राहिले नाहीत. कालानुसार त्यांचे स्वरूपही बदलले. तरी गुरुचे अस्तित्व आजही आहे. आजही त्यांची गरज आहे. त्यांचे अस्तित्वही चीरकालीन आहे. स्वरूप बदलले परंतु अस्तित्व राहिलेच. काहींना ग्रंथ गुरु वाटेल तर काहींना माणूस गुरुतुल्य भासेल तर काहींना देव, संत गुरुस्थानी वाटतील.

तद्वतच साई भक्तांना 'साईबाबा' हेच गुरुस्थानी वाटतात. आपल्या दैनंदिन, कौटुंबिक, आर्थिक, सामाजिक अडीअडचणीत साईची आठवण येते. स्मरण होते आणि साईचाच धावा सुरू होतो. मग दीनांचा कनवाळू, अनाथांची साईमाऊली भक्तांच्या हांकिला धावून जाते. त्यांना शांती सुखाचे वैभव भरभरून देवू करते. त्यांच्या दुःखात दिलासा देते, धीर देते. म्हणूनच साईचा 'श्रद्धा आणि सबूरी' हा संदेशही खूपसे काही सांगून जातो. 'श्रद्धा' आणि 'सबूरी' हे दोन शब्द केवळ शब्द नसून तो गुरुमंत्र आहे. साईचा मंत्र आहे. श्रद्धा ठेवून सबूरीने वागावे हा साईचा - गुरुचा संदेश आहे.

श्री सद्गुरु नाम पवित्र । हेचिं आमचे वेदशास्त्र ।

‘साईसमर्थ’ आमचा मंत्र । यंत्रतंत्रही ते एक ॥ अ. १ ओ. ६२॥

गुरु आपल्या शिष्याचे नंहेमीच भले चिंतीत असतात. शिष्यावर अपार माया करतात. त्यांचा उतराई होण्याचा दिवस म्हणजे ‘गुरुपौर्णिमा’ गुरुचे ऋण हे मातृपितृ ऋणाप्रमाणेच न फिटणारे ऋण आहे. म्हणूनच शिष्य गुरु पौर्णिमेस गुरुचे पूजन करून काहींसा ऋणमुक्त होण्याचा अल्प यत्न करतो.

साईबाबासुद्धा आपल्या भक्तगणांवर कायम कृपादृष्टी ठेवून असतात. त्यांच्या हिताकडे, सौख्याकडे साईचे लक्ष असते व आपल्या शिष्यांस, भक्तांस ते नंहेमीच निरनिराळ्या स्वरूपात मदत करतात. म्हणूनच त्यांचे गुरुपौर्णिमेस पूजन करणे म्हणजे आपणा साऱ्यांचा सौख्यदिनच म्हणावा लागेल. स्वतः साईनेच सांगितले आहे

कुठेही जा दुनियेवर । मी तो तुम्हांबरोबर ।

तुम्हां हृदयीच माझे घर । अंतर्गामी तुमचे मी ॥ अ. १५ ओ. ६१॥

गुरुपौर्णिमेस शिरडीत मोठी यात्रा भरते. अनेक भाविक भक्तगण दुरदूर-वरून साई दर्शनासाठी एकत्र येतात आपल्या गुरुची — साईची यथासांग पूजा करतात. साईचरणी लीन होतात. मनात, हृदयात, तयनात साईची गुरुमूर्ती साठवित दोन्ही कर जोडून नतमस्तक होतात. कृपाशिवाद भागतात आपल्या भक्तीची, साईचरील प्रेमाची गुरुदक्षिणा साईचरणी अर्पण करतात आणि त्यांवर संतुष्ट झालेले साई आपल्या कृपाळू तेजस्वी, ओजस्वी नेत्रातून आपल्या भक्तांवर प्रेमाची बरसात करीत आहेत असे वाटत रहाते. ते रूप सतत डोळ्यासमोर रहावे, क्षणभरही दृष्टी विचलीत होवू नये असे वाटू लागते

ते निर्मळ, सुंदर रूप, नजरेत, हृदयात साठवत साईचरणी — गुरुचरणी माझे शतशः प्रणाम.

कर्मधर्म शास्त्रपुराण । योग याग अनुष्ठान ।

तीर्थयात्रा तपाचरण । मज एकचरण साईचे ॥ अ. १ ओ. ८२॥

टीप :- लेखातील प्रथम श्लोक सोडून इतर ओव्या साईसच्चरित ग्रंथातील आहेत.

जया मनी जैसा भाव । तथा तसा अनुभव ॥

—अॅड. के. के. थिटे.

बी. एस्सी., बी. एड्., एलएल. एम.,
२५८, कसबा पेठ, पुणे ११.

० श्री. दत्तावतार साईबाबा यांनी आपल्या असंख्य भक्तांना-सेवकांना आजपर्यंत ते ह्यात असतांना व त्यानंतरही दृष्टांत तसेच प्रत्यक्ष दर्शन दिलेले आहे. मलाही श्री साईबाबांनी त्यांच्या मंदिरासमोर प्रत्यक्ष भिकाऱ्याच्या रूपात दर्शन दिले आहे.

मी नित्यनेमाने श्री साईमंदिरात, रासने चाळ, शिवाजीनगर पुणे या मंदिरात बाबांच्या दर्शनासाठी जाती, माझ्या मनात बरेच महिने दर्शनासाठी जाताना सारखे विचार यायचे की, आपण श्रीबाबांचे मंदिरात केळी अर्पण करावीत. परंतु अनेक महिने हा विचार मनात असूनही कोणत्या न कोणत्या अडचणीमुळे मला माझी इच्छा पूर्ण करता आली नाही. २६ जानेवारीला दुपारी सुट्टी असल्याने ऑफिसचे काम उरकून घरी येत होतो व येतांना रस्त्यातच एक विक्रेता (केळीवाला) भेटला व त्याच्या जवळची केळी पाहून ती विकत घ्यावीत अशी मला आंतरिक प्रेरणों झाली व त्याप्रमाणे मी ती केळी विकत घेऊन मोटारसायकलच्या बॅगेत ठेवली व राहते घराजवळ मोटारसायकलीने येतांना एक अत्यंत तेजस्वी चेहऱ्याचा संन्यासी मला समोर दिसला. मी माझी मोटारसायकल थांबवून त्या संन्याशाला त्यातील केळी तांबडतोब दिली. त्या संन्यासाने प्रथम माझ्याकडे पाहिले व नंतर आकाशाकडे पाहून “मला” एवढेच शब्द उच्चारून माझ्यासमोरून क्षणाघात तो कोठे निघून गेला ते मला समजले नाही, मी भानावर येऊन पाहिले त्यावेळी माझ्याजवळ कोणीही नव्हते. मी घरी येऊन विचार केला तेव्हां मला जाणवले की, आज गुरुवार आहे. साईबाबांनी आपल्या घरी आपल्या वारी म्हणजे गुरुवारी माझ्याकडून श्री साईबाबांनी केळी अर्पण करण्याची सुप्त इच्छा पूर्ण करून घेतली, ती दिवस इतर दिवसापेक्षा मला अत्यंत सुखसमाधानात गेला व त्यानंतर अनेक दिवसांची शिरडीला जाऊन श्री साईबाबांचे पत्नीसह दर्शन घेण्याची इच्छा पूर्ण झाली.

समर्थ साईनाथ, ज्ञानेश्वर, रामदास ह्यांचे अनुपम, अलौकिक लोकशिक्षण

—डॉ. अ. का. पाठक.

पाठकवाडी, गोरेगाव, मुंबई.

० श्री संत ज्ञानेश्वरांची “ज्ञानेश्वरी” ३०० वर्षांनंतर सुप्रसिद्ध झाली. संत एकनाथ महाराजांनी ज्ञानेश्वरी प्रकाशात आणण्यासाठी सिंहाचा वाटा उचलला होता. त्यानंतर ज्ञानेश्वरांच्या जिवंत समाधी असलेल्या आळंदीचे महत्त्व वाढले. सर्वसामान्य जनतेला आळंदीमध्ये प्रचिती येऊ लागली. ज्ञानोबांची आळंदी व तुकोबांचे देह ही पवित्र तीर्थस्थाने म्हणून सर्वमान्य झाली.

श्री समर्थ रामदास स्वामी हे अजरा अमर रामभक्त होते. मारुतीचे अवतार मानले गेले. श्री छत्रपती शिवरायांना त्यांनी वेळोवेळी मार्गदर्शन केले. तदवत् जनजागृती केली. ज्ञानेश्वरांची ज्ञानेश्वरी, तुकोबाची गाथा त्याप्रमाणे रामदास स्वामींचा “दासबोध” सुप्रसिद्ध झाला. सरळ सोप्या भाषेतला हा बोध खरोखरीच असामान्य अनोखा पण उपयुक्त आहे.

श्री समर्थ रामदासांचे अवतार असे समजले जाणारे श्री समर्थ साईबाबा शिरडीत अवतरले. संत ज्ञानेश्वर, समर्थ रामदास आणि संत—समर्थ साईबाबा ह्यांच्यामध्ये ३००—३०० वर्षांचे अंतर दिसून येते. जन जागरणाचे कार्य ह्या समर्थ संतांनी सहेतुक केले. ज्ञानोबांचा वारकरी संप्रदाय आजही लाखाच्या संख्येत पंढरपुरी गोळा होतो. सज्जनगडावर दासनवमी निमित्त्याने, सुशिक्षित प्रधान संप्रदाय गोळ्ळ होतो. त्याचप्रमाणे लाखाच्या संख्येत समुदाय दसऱ्याला शिरडीत गोळा होतो. शिरडीच्या मेळाव्यात सुशिक्षित—अशिक्षित असे सगळेच साईभक्त गोळा होतात.

ज्ञानेश्वरांचे कार्य भक्तनिर्मिती व भक्तांसाठी झाले. रामदासांचे कार्यात राजकीय छटा उमटली. साईनाथ सर्व अनाथांचे नाथ झाले. राजकारणी असो, नसो सर्वांना ते समान आशिर्वाद देत. समर्थ साईनाथांची कृपा सर्वांवर होते.

प्रत्येक समाधी व दग्यांचा परिणाम प्रभावाचा कालखंड असतो. श्री साईबाबांचे शिरडीला मुंग्यांसारखी लोकांची गर्दी लोटेल हे भाष्य अक्षरशः

खरे ठरले आहे. पण साईनाथ समाधिस्थ झाल्यावर पाव शतकानंतर हा प्रभाव घडला. आजचे भारतातील जागृत, जिवंत, ज्वलंत, प्रभावी स्थान आहे. "साईबाबांची शिर्डी".

शिर्डी ही आजची काशी, द्वारका, अयोध्या आहे. शिर्डी ही आजची मक्का, मदिना, मीना आहे. त्रिस्थळी चौदाव्या यात्रेचे पुण्य शिर्डी यात्रेने प्राप्त होते. शिर्डी हे महाराष्ट्राचे प्रती पंढरपूर आहे. राजकीय पुढाऱ्यांना तर हे स्थान लाभदायक आहे. व्यापाऱ्यांना भाग्यदायक आहे. भवतांना समाधान देणारे पवित्र तीर्थस्थान आहे.

आळंदी, सज्जनगड, शिर्डी ही महाराष्ट्रातील आजची तीर्थस्थाने आहेत. ज्ञानेश्वर, रामदास, साईबाबा ह्या सर्वांचे जन्मस्थान मराठवाडा आहे. साईबाबांच्या शिर्डीत समाधीमंदिर म्हणजे काशी, द्वारकामाई ही द्वारका तर चाचडी ही अयोध्या आहे. सर्व धर्म समभावाचे सम्यक दर्शन शिर्डीत होते. साम्यवादाचा साक्षात्कार शिर्डीत घडतो.

लोकशिक्षणाचे कार्य संतांनी केले. निरंतर शिक्षणास संतांनी मार्गदर्शन व सहाय्य केले. लोकमनावर संतांनी सुसंस्कार घडविले. ज्ञानेश्वरांनी ज्ञानेश्वरी द्वारे प्राकृत भाषेत प्रथम लोकशिक्षणाचे कार्य केले. रामदासांनी दासबोधातून सोप्या भाषेत लोक शिक्षणाचे कार्य केले.

रामदासांनी दासबोधातून सोप्याभाषेत लोकशिक्षणाचे कार्य केले. काव्य ग्रंथाची रचना करण्याच्या चाकोरीतून लोकशिक्षणाचे कार्य केले. परंतु साईरामांनी चाकोरीबाहेरील तंत्राने लोकशिक्षणाचे कार्य केले. श्रद्धा-सबूरीचा महामंत्र देऊन लोकशिक्षणाचे कार्य केले.

महाराष्ट्र ही संतांची भूमि आहे. लोक जागृती व लोकशिक्षणाचे कार्य संतांनी केले आहे. त्या त्या काळाच्या समस्यानुसार सामान्यावर संस्कार करण्याचे सत्कार्य त्यांनी केले. ज्ञानेश्वर काळात भक्तीमार्ग आणि वैष्णव संप्रदाय ही काळाची आवश्यकता होती. वैष्णव व शैव एकरूप होण्याची गरज होती. ह्या गरजेनुसार पंढरपूरच्या विठोबाचा गजर त्यांनीच केला. विठोबाकसा की ज्याच्या मस्तकी शिव-लिंग समान मुकुट आहे. असा शिव-विष्णू एकरूप विठ्ठलाचा आदर्श त्यांनी समाजापुढे मांडला.

समाजवादाचा आदर्श संतासमोर होता. हिंदू समाज पिडीत होता आता शक्तिसमृद्धीची व हिंदु जनजागरणाची अत्यावश्यकता होती. काळाची ही गरज समर्थ रामदासांनी ओळखली, आणि दासबोधाच्या माध्यमांतून रामदासांनी जनजागरण केले.

प्रगतीपथाची ३ री पायरी श्री समर्थ साईनाथांनी घडविली. वैष्णव शैवांचे एकीकरण ही प्रथम पायरी, समस्त हिंदू समाजाचे एकीकरण ही दुसरी पायरी तर सर्व धर्मांचे एकीकरण व समभाव ही बदलत्या काळाच्या प्रगतीची ३ री पायरी आहे. संत ज्ञानेश्वरांनी कालोचित १ ली पायरी गाठली. समर्थ रामदासांनी काळानुसार २ च्या पायरीपर्यंत मजल गाठली. दोन्ही संत समर्थ यशस्वी झाले. त्यांचे लोकशिक्षण सफल झाले. काळाच्या गरजेनुसार समर्थ साईनाथांनी सर्व धर्म समभाव व साम्यवादाचे लोकशिक्षण चाकोरी बाहेरील पद्धतीने पण प्रभावीपणे केले. समस्त मानव समाजातील जातीभेद, धर्मभेद, गटभेद नष्ट करण्याचा त्यांनी यशस्वी प्रयत्न केला. ज्ञानेश्वर, रामदास साईबाबा ह्यांचे महान कार्य चढत्या भाजणीने झाले आहे.

शंभूगरी शेंगाव शिर्डी ही त्रिस्थळी यात्रा आहे. साईबाबा ताजुद्दीनबाबा गजानन महाराज हे समकालीन तीन संत एकमेकांशी बंधूभावाने अध्यात्मिक संबंध ठेवून होते. संतांच्या सत्कार्यांच्या तिन-साखळीतील ज्ञानेश्वर, रामदास, साईबाबा म्हणजे माणिक-मोती आहेत. त्यांचे लोक जागृती व लोकशिक्षणाचे कार्य अजरामर ठरले आहे.

संतांच्या लोकशिक्षणाचे माध्यम प्राकृत भाषा आहे. ज्ञानेश्वरीची भाषा किंचित दुर्बोध तर दासबोधाची भाषा सुबोध, सरळ सोपी आहे. साईबाबांनी तर सरळ, सोप्या बोली भाषेचा उपयोग केला.

समर्थ रामदासांनी "मराठा तितुका मेळवावा, महाराष्ट्र धर्म वाढवावा" हा उपदेश महाराष्ट्र धर्मासाठी केला. त्यामध्येही पुढील काळाची चाहूल दिसते. "जयजय रघुवीर समर्थ" असा समर्थ मंत्र महाराष्ट्रास दिला. समर्थ साईबाबांनी "श्रद्धा-सबुरीचा" महामंत्र देऊन "अल्ला-मालिक", "अल्ला भला करेगा," "अनल हक्क" (मीच परमेश्वर) "यादे हक्क" (परमेश्वराचे स्मरण) सारखे बोली भाषेत उपदेश केले. मराठी व खडी बोलीचा उपयोग साईबाबांनी केला. आमच्या भारतात राष्ट्रभाषा व विभागीय भाषा यांचे

संमिश्रण बोली भाषेत दिसते. जनतेला समजणाच्या भाषेत त्यांनी लोकशिक्षणाचे कार्य केले.

शिक्षणशास्त्रात आजकाल कृती केंद्रित शिक्षणास महत्त्व दिले जाते. शब्द-पांडित्य आणि पुस्तकी पांडित्यापेक्षा कार्य-प्रधान शिक्षण महत्त्वाचे मानले जाते. भविष्यवेधी साईबाबांना हे माहित होते. त्यांनी कृती व घटनेतून उपदेश केला. प्रवचने दिली नाहीत. खरे लोकशिक्षण कृतीतून करावे लागते तर सामान्यांना समजते. समाजाची नाडी साईबाबांनी ओळखली होती. समाजाची दुःखे त्यांनी जाणली होती. समता, बंधुता व ईश्वरावर श्रद्धा ह्या अत्यावश्यक उपदेशाचे महानकार्य, बौद्ध, येशू ख्रिस्ताप्रमाणे श्री साईबाबांनी केले. समर्थ साईनाथ चरणकमली मस्तक ठेवून वाचकांना साईकृपा प्राप्त होवो. अशी सदिच्छा व्यक्त करतो.

परदेशातील माझा अनुभव

—श्री. अनिल भा. राजाध्यक्ष.
शिवाजीपार्क, मुंबई ४०० ०२८.

० पहिल्याने आमच्या घरी इतर देवांप्रमाणे श्री साईबाबांची पूजा फक्त गुरुवारी केली जात असे. श्री साईबाबां विषयी खास भक्ती किंवा विश्वास असा आमच्या कुटुंबियांपैकी कुणालाही नव्हता. माझ्या लग्नानंतर माझे स्वशूर हरद्याचे श्री. गणपतराव आ. नाईक यांच्याकडून साईबाबांचे बरेच कृपानुभव आम्हांला समजले. तसेच 'साईलीला' मधील भक्तानुभव वाचूनही प्रत्यक्ष प्रचिती आल्याशिवाय विश्वास बसणे कठीण होते. परंतु गेल्या ३-४ महिन्यात मला स्वतःलाच श्री साईलीलेचे इतके अनुभव आले की ते सर्वच लिहून काढले तर एक पुस्तक तयार होईल. त्यातीलच एक अनुभव खाली देत आहे.

गेल्या नोव्हेंबर महिन्यात श्रीसाईकृपेने मला कंपनीच्या कामासाठी परदेशी जाण्याची संधि मिळाली. इतर अनेक वस्तूंबरोबर माझ्या पत्नीने श्रीसाईबाबांची

उदी व साईलीला मासिकाचा दिवाळी अंक दिला होता. रोज उदी लावावी व अंक वाचावा असे वारंवार सांगितले होते.

मॉरिशसमधील काम संपवून मी दक्षिण आफ्रिके जवळील बोट्सवाना या देशात जायला निघालो. वाटेत जोहान्सबर्ग या द. आफ्रिकेतील शहरात मला एक रात्र थांबावे लागणार होते. परंतु द. आफ्रिकेच्या वर्णद्वेषी धोरणामुळे मला ही रात्र कशी पार पडेल अशी काळजी घाटत होती. अखेर विमानात मी साईबाबांची उदी लावली व साईलीला मासिकावरील त्यांच्या फोटोला नमस्कार करून सांकडे घातले की जोहान्सबर्गामधील ती रात्र काही एक त्रास न होता पार पडून मला सुखरूपपणे बोट्सवानाला पोहोचू दे, आणि काय आश्चर्य जोहान्सबर्ग विमान तळावरील सुरक्षा अधिकारी वा कस्टम अधिकारी यांजकडून काहीही त्रास न होता (आणि ते देखिल मी भारतीय असतांना) मी विमान कंपनीच्या ऑफिसात पोहोचलो तर त्यांनी फक्त पंधरा मिनिटात मी न मागता माझी व्यवस्था त्याच इमारतीमधील हॉटेलातील एका आलिशान खोलीत केली व ती देखील त्यांच्या खचनि. दुसरे दिवशी पहाटे विमानतळावरील कर्मचाऱ्याने माझ्यासाठी नास्ता वगैरे आणला व नंतर बोट्सवानाकडे जाणाऱ्या विमानात माझे सामान न्यायची व्यवस्थाही आपणच केली. जोहान्सबर्ग विमानतळावरून आमच्या विमानाने उड्डाण केले. तरीही माझा विश्वास बसत नव्हता. की आपण द. आफ्रिकेत नुसता पाय ठेवला नाही तर एक रात्र ऐषआरामात काढली.

आपल्यापैकी अनेकांनी द. आफ्रिकेच्या वर्णद्वेषी धोरणांच्या अनेक गोष्टी ऐकल्या असतील तेव्हां माझा चरील अनुभव पटणे कठीणच. परंतु श्री साईबाबा पाठीशी उभे असल्यावर असा एकच का अनेक अनुभव साईभक्तांना येणे अशक्य नाही. म्हटलेच आहे की,

बाबांचा करिता धावा

दुःख न येई अपुल्या गावा!

श्री बाबांचा मूर्तिमंत साक्षात्कार

—श्री. मधुकर अंबाडे.

अंबाडे हाऊस, दांडिया बाजार,
लकडी पुलासमोर, बडोदा ३९० ००१.

० संतचुडामणी श्री साईबाबांचा महान संदेश! जीवनाचा आधारस्तंभ! दोनच बहुमोल शब्दात व्यापक अर्थ! श्रद्धेमध्ये किती प्रचंड शक्ती आहे हे सिद्ध करणारी ही एक सत्यकथा आहे. श्रद्धेचं सामर्थ्य सिद्ध करणारा चमत्कार! बाबांचा मूर्तिमंत साक्षात्कार! ह्या श्रद्धा शक्तीमुळेच बडोदे शहरात गेल्या दोनच वर्षांपूर्वी एका निस्सीम साईभक्त बाईना मार्गदर्शन करण्यासाठी साईभक्ती दृश्यमान झालेली आहे!

श्रीसाईबाबांनी दिलेला श्रद्धा आणि सबूरीचा संदेश म्हणजे ज्ञानामृताने भरलेल्या महालाचे प्रदेशद्वार ह्या दोनच गोष्टी कुणालाही आपोआप चा नकळतही ज्ञान मार्गाकडे घेऊनच जातात!

श्रीसाईबाबा भाळी कुणालाही गंध लाऊन देत नसत. परंतु एका भक्ताने प्रेमाच्या भरात कपाळी गंध लावले असताना, बाबांनी मोठ्या आनंदाने त्याचा स्वीकार केला. विचारणा केल्यावर बाबा म्हणाले, “काय करू त्याच्या प्रेमावामुळे मी त्याचा अंकित झालो. “आजही हा साई भक्तांचा अंकित आहे. आवश्यक आहे ती फक्त दृढ श्रद्धा!”

श्रीसाईबाबांना देह सोडून पासष्ट वर्षे होऊनसुद्धा त्यांच्या वचनाप्रमाणे त्यांचे कार्य आजही अचिरतपणे चालत आहे. त्यांच्या हयातीत ते जे जे बोलत असत ते ते घडत असे आणि आजही घडत आहे. ही धुनी अशीच अखंड जळतच राहिल असे म्हणणाऱ्या साईची धुनी आजही जवळ जवळ एक शतकापासून तर अखंड जळत आहे. पुढेही ती जळत राहिल. शंकाच नाही.

श्रीबाबा म्हणत असत —

नित्य मी जिवंत जाणा हेची सत्य ।

नित्य घ्या प्रचीत अनुभवे ॥

आणि आज असंख्य भक्त म्हणत आहेत -

ध्यावा आता अनुभव कोणी, येईल प्रचिती ।

ठेवा साई निशिदिनी ध्यानी, भक्ती हीच शक्ती ॥

खरोखर भक्तीच्या शक्तीने प्रचिती किंवा अनुभूती करवून व्यक्तीला उच्च स्थितीची प्राप्ती करून देऊन, श्रीबाबा शेवटी मुक्ती आणि शांती बहाल करतात.

स्वामी विवेकानंदानीहीं आपल्या एका भाषणात म्हटल आहे की, "देव-देवता म्हणजे दुसरे तिसरे काही नसून उच्च अवस्था प्राप्त झालेल्या दिवंगत व्यक्तीच होत" त्यांनी पुढे म्हटलं आहे, "उठल्या सुटल्या प्रत्येकाला काही आचार्य वा गुरु बनता येत नाही; परंतु मुक्त मात्र पुष्कळांना होता येत" ह्या मुक्तीच्या मार्गावर वाटचाल करण्यासाठी हा साई सदैव सर्वांनाच सहाय्य करतो!

आपल्या वचनानुसार आजही बाबा प्रत्यक्षात भक्तांना दर्शन देतात, ही वस्तुस्थिती आहे. बडोदे शहरात बाबांच्या एक निस्सिम भक्त श्रीमती सावित्री-बेन घनश्यामभाई जोशी, ह्यांच्या घरी प्रत्यक्ष येऊन दर्शन दिलेलं आहे. (पत्ता : ११ बी, शैमी सोसायटी, सुभानपुरा, बडोदे) इतकच नव्हे तर समक्ष गोष्टी करून योग्य मार्गदर्शनही केलेलं आहे.

गुरुवार ता. १८ मार्च १९८२ च्या दिवसाची ती सोनेरी संध्याकाळ होती! दोन्ही मुलं परदेशात वास्तव्य करत असल्यामुळे घरात फक्त हे एकच वृद्ध दांपत्य आहे. नामःस्मरण, भजन, किर्तन हाच दैनंदिन कार्यक्रम. वरील गुरुवारी सत्संगाची समाप्ती झाल्यावर, ह्या बाई एकट्याच घरात असतांना साधारणपणे पावणे सहा वाजता दार ठोठावलं गेलं म्हणून त्या बाहेर आल्या. बघतात तो, गर्द केशरी रंगाची पायघोळ कफनी घातलेले, हातात कमंडलू घेतलेले, दिव्य तेज असलेले हे बाबा दृष्यमान झाले! ब्रम्हस्वरूप तेजोमय, प्रसन्न व्यक्तिमत्व पाहून बाई अतिशय प्रभावित झाल्या. प्रथम भेटीतच कुणालाही आईस्वरूप वाटणाऱ्या ह्या बाईच्या नजरेत मातेची ममता, वागणूकीत निःस्वार्थ सेवा आणि बोलण्यात प्रेमभाव, आपुलकी दिसून येईल!

बाबांनी आपल्या भावपूर्ण वाणीनं विचारल,

"जोशीका मकान यही है?"

बाईंनी अतिशय विवेकानं आणि नम्रतेनं उत्तर दिलं “हां बाबा आओ वैसे.”

बाबा झोपाळ्यावर येऊन बसले. अशा प्रसंगी का कुणास ठाऊक पण मायेचा पडदा डोळ्यावर घेतो की काय अस वाटत. प्रत्यक्ष शिरडीच्या साई-बाबांसारखाच चेहरा, काहीच फरक नाही, अस असूनसुद्धा हे बाबाच आहेत की नाही ह्याचा त्या विचार करू लागल्या.

बाबा निक्षून म्हणाले, “हम तुम्हारे मा-बाप है के नहीं?”

बाई अत्यंत नम्रतेनं म्हणाल्या, “हां बाबा! हां ना.”

नाराजीच्या स्वरात बाबा म्हणाले, “ये सब झगडा क्यों है?”

बाई : “बाबा! हम कहीं जाते आते भी नहीं हमारा किसीके साथ झगडा नहीं है.”

बाबा : (निक्षून) अरे किसीके साथ नहीं लेकिन बच्चे के साथ उसकी बात करता हूं.”

(घरातील गुप्त गोष्ट बोलल्यावर बाई दिग्मूढ होऊन पहातच राहिल्या).

बाबा : “हम तुम्हारी सब भूलें माफ करते हैं के नहीं?”

बाई : “हां बाबा! करते हो ना”.

बाबा : “तो फिर तुमने तुम्हारे बच्चोंको माफ नहीं करना चाहिये?”

बाई : “हां बाबा! करना चाहिये!”

बाबा : “क्या ये सब झगडा झगडा!”

“तुम्हारे कितने बच्चे हैं?”

“पांच-छे है?”

बाई : “ना बाबा, दो ही हैं.”

बाबा : “तो फिर क्या ये झगडा झगडा!”

बाबांचं बोलणं ऐकून बाईंनी शरणांगतीच स्वीकारली! माफी मागितली नाही. माफी मागण्यातही सूक्ष्म अहम् आहे. ह्या मातृतुल्य बाईंच्या मनी अहम् कुठून असणार?

बाई : “बाबा! बैठो आपके लिये पानी लाती हूँ”

येवढं बोलून त्या आत गेल्या, आणि पाणी वेऊन येतात तर झोपाळघावर कोणीच नाही. त्यांनी ओसरीत पाहिलं, बागेत पाहिलं तिथेही कोणी नव्हतं. बागेतील लोखंडी दाराचा हमखास आवाज होतोच, परंतु आवाज तर झाला नाहीच, शिवाय बाहेरील रस्त्यावर शेवटपर्यंत कोणी दिसलेही नाही. शेजारी विचारलं, सर्वांनी शोधल पण बाबा काही कुठे दिसले नाहीत? भक्तांसाठी दृष्यमान झालेली साईशक्ती पुन्हा अदृष्य झाली! भक्तांकित तू साई! असच म्हणावं लागेल.

बाबांचा शोध करून कुतुहल युक्त मनाचेच, सोसायटीतील आजूबाजूचे रहिवासी घरात आले; आणि दुसरा चमत्कार घडला! संबंध घरात, व बागेपर्यंत उदीचा एक विशिष्ट प्रकारचा सुगंध दरवळत होता. खास आश्चर्य म्हणजे तो सुगंध सतत चार दिवस पर्यंत राहिला. आजूबाजूच्या लोकांनी प्रत्यक्षात अनुभव घेतला आणि ते आश्चर्यचकित झाले.

तिन्हीसांज झाल्यावर दिवाबत्ती वगैरे करून स्वयंपाकघराच्या दारात विश्र्वांतीसाठी बाई बसल्या होत्या. अजूनही घडलेल्या चमत्काराचेच विचार त्यांच्या मनात चालू होते. त्यांच्या मनातील आनंदाला तर पार राहिला नव्हता! ईश्वर आनंदस्वरूप आहे. ह्याची साक्ष मनाला संपूर्णपणे पटली होती! तेवढ्यात ओसरीतून येणाऱ्या ओझरल्या प्रकाशात त्यांना, बाबांनी ज्या जागेवर आपले पाऊल ठेवले होते त्या ठिकाणी उदीचे पाऊल प्रत्यक्षात दिसले! त्यातील थोडी उदी सर्वांनी प्रसादरूपान घेतलीसुद्धा! साक्षात साईबाबा येऊन गेल्याची बाईंना खात्री तर झाली होतीच परंतु आता मात्र त्यांच्या आश्चर्याला सीमा राहिली नाही. त्यांची बाबांवरची अढळ श्रद्धा अधिकच अढळ बनली आणि आजच्या कलीयुगातही त्या परमानंद स्वरूप जीवन जगत आहेत!

श्री बाबा येऊन गेल्यानंतर त्या स्थानी येऊन घडलेल्या साक्षात्काराची परिणामकारक अनुभूती अनेकांनी अनुभवली त्या वातावरणात एक प्रकारची निराळीच दिव्य प्रसन्नता, शांतताही त्यांनी अनुभवली. बागेतील झाडंही ट्व-ट्वीत होऊन डोलत होती.

बाईंचे पती श्री. घनश्यामभाई जोशी, एक सुशील, सद्मार्गी गृहस्थ आज निस्सीम साईभक्त बनले आहेत! साई नामस्मरण हेच उभयतांचे जीवन बनले

आहे! परम शांतीमय मनःस्थितीत भजन, कीर्तन, ऐकणे हीच दिनचर्या झालेली आहे! मनाने कधीही कुणाचेही वाईट न चिंतणारे सतत साई चिंतनात रहाणारे हे शांतिप्रिय दांपत्य पाहिल्यावर साईबाबांच्या वचनांची आठवण झाल्यावाचून रहात नाहीं.

मग जो गाई वाडे कोडे । माझे चरित्र माझे पवाडे ।
 तयाच्या मी मागे पुढे । चोहींकडे उभाचि ॥
 कोणीही केल्या माझे कीर्तन । तयासी देईन आनंदघन ।
 नित्य सौख्य समाधान । सत्य वचन मानावे ॥

बाबांच्या ह्या उदी पादुकांचे दर्शन आपण आजही प्रत्यक्षात घेऊ शकतो. श्री घनश्यामभाई ह्यांनी त्याच ठिकाणी फरशीवर हवाबंद काचेची पेटी तयार करून घेतली आहे. ह्या उदीपादुकांचे दर्शन घेतल्यावर बाबा आपल्या वचनाला कसे जागतात ह्याची प्रचिती आल्यावाचून रहात नाहीं. एक निराळीच प्रसन्नता निराळाच आनंद, मंदिरमय वातावरण, शांती आजही ह्या घरात आहे!

शेजारच्याच सोसायटीतील एका साईभक्त कुटुंबातील परम साईभक्त असलेल्या एका बाईना बाबा स्वप्नात आले होते, आणि आपल्या भारदस्त आवाजात बाबा म्हणाले, “जोशीका घर घर नहीं, मंदिर है, मंदिर!”

बाबांच्या बोलण्यात किती सत्यता आहे! प्रत्यक्षातही तोच अनुभव येतो!

श्रीसाईबाबांनी त्या बाईना दिलेले मार्गदर्शन आज आपणा सर्वांनाच किंबहुना सर्व जगालाच मार्गदर्शक आहे. बाबांच्या शिकवणुकीचा सार एकच की, दरेकाने धिवेक जागृत ठेऊन इतरांच्या चुका पोटात टाकाव्या व क्षमाशीलता बाळगून प्रेमाचा आणि शांतीचाच मार्ग स्वीकारावा. परंतु ‘फुफ्फूरो लेकिन काटो मत’ ही नीति लक्षात ठेऊन!

एक आधार श्री साई

-सौ. शोभा जोशी.

द्वारा श्री. वासुदेवराव जोशी
चिटणीसकी गोठ, पारनेरकरके पास,
लष्कर, ग्वालियर (म. प्र.)

० मी नेहमी विचार करते की जे काही होणार ते सर्व श्री साईच्या कृपेनेच. माझा विश्वास व श्रद्धा पूर्ण रूपाने श्री साईचरणी निरंतर राहो ह्याशिवाय दुसरे मला काही भासत नाही. माझी श्रद्धा गेल्या तीन वर्षापासून दृढ होत चालली आहे ती अशी की माझे यजमान नेहमी खूपच आजारी रहात. मला त्यांची फार काळजी वाटायची. परंतु गेल्या तीन वर्षापासून मला ह्यांच्या प्रकृतीत चांगलाच फरक वाटतो आहे. माझा नुसता भ्रम नव्हे तर खरोखरच मला गेल्या तीन वर्षापासून हॉस्पिटलचे तोंड पहावे लागले नाही. तर ही सर्व श्रीसाईची कृपा होय!

दुसरी गोष्ट अशी की माझा परीक्षा निकाल येणार होता. परंतु मला अगदी विश्वास बसत नव्हता की मी ह्या वर्षी परीक्षेत पास होईन तर मी मनात श्री साईबाबांचे ध्यान करीत असते व माझा विश्वास श्री बाबांवर आहे. तेव्हा जे काही होणार ते सर्व त्यांच्या मर्जीप्रमाणेच होणार आहे तर आश्चर्य खरोखरच तेव्हा वाटले. जेव्हा माझा निकाल लागला व मी त्यात पास झाले तेव्हा मला पूर्ण रूपात असे भासले की साईनी आपल्याला धक्का देऊन पुढे नेले. तेव्हा माझा निरंतर असाच आजन्म दृढ श्रद्धाभाव श्री साई चरणी राहो व माझी सर्व चिंता त्यांचीच आहे व श्रद्धा व सबूरी माझ्या बहिणी आहेत त्यांच्या मदतीने माझे अवशेष जीवन सफल होईल अशी मनोकामना करते!

सकाळ-संध्याकाळ सतत मी बाबांचे ध्यान करते व माझ्या घरात श्री साईबाबांची प्रतिमा असून जणू त्यांची साक्षात् मूर्तिच आहे असे मला भासते मला शारीरिक, मानसिक काहीही त्रास झाला की मी बाबांसमोर माझे संकट मांडते व तुला जे करायचे असेल तेच कर तेव्हा मला असे वाटते की खरोखरच ते माझे शब्द ऐकतात व मला अशी त्यांची नेहमीच प्रचिती येते तर मला असे वाटते की बाबा आपल्या भक्तांवर कधी आपदा येऊ देत नाहीत आणि आली तरी त्यांनी भक्तांचे काहीच न जाता नवीनच काही अनुभवाला येते. अशी ही साईमाऊली सदा ठाईच बसून सर्वांचे रक्षण करते तेव्हा बाबांना कोटी-कोटी प्रणाम.

सूनेचा हार सापडला

-सौ. शकुन्तला एकनाथ हळदणकर.

८, देव प्रकाश, रोशन नगर रोड, चंदावरकर
रोड, बोरीवली (पश्चिम) मुंबई - ४०० ०९२.

० सोमवार दिनांक २८ नोव्हेंबर १९८३ ला माझ्या मोठ्या दिराच्या मुलाचे लग्न होते, आम्ही घरातील सर्व मंडळी सकाळीच हॉलवर गेलो होतो, लग्नकार्य व्यवस्थित पार पडले. रात्री घरी येण्यास ११ वाजले. आम्ही थकून-भागून आलो होतो. सर्वांनी कपडे वगैरे बदलले, अंगावरचे दागिनेही काढून ठेवले माझी एक मुलगी बिछाने घालू लागली, दागिन्याच्या पेटीत माझी सून सौ. संजिवनी दागिने ठेवू लागली, पाहते तर नेमका तिचा हारच नाहीसा झालेला, घरी येईपर्यंत तिच्या गळ्यात हार होता, ती सांगू लागली मी हार इथेच काँटवर काढून ठेवला. आम्ही सगळीकडे शोधाशोध सुरू केली. काँटवरील विछानाही काढून पाहिला. घरात आजूबाजूला पाहिले पण हार कुठेच मिळोना, आम्ही सगळेच रंडकुंडीला आलो, कारण हल्लीच्या परिस्थितीत पुन्हा हार करणे शक्यच नव्हते.

माझे दिर बाजूच्याच गल्लीत रहात होते. यदा-कदाचित त्यांच्या घरी गेलो असता चुकून हार तिथे पडला असेल म्हणून रात्री पुन्हा त्यांच्या घरी माझा मुलगा गेला पण तिथेही शोध करून हार मिळाला नाही. माझी अगदीच केविलवाणी अवस्था झाली, शेवटी मी देव्हान्याजवळ जाऊन उभी राहिले आणि साईबाबांच्या तसबिरीपुढे सांगणे केले; "बाबा तुम्ही भक्तांच्या हांकिला धावून येता आणि त्यांच्या संकटकाळी त्यांना मदत करता! मी तुम्हांला शरण आले आहे माझ्या सूनेचा हार मिळू दे" असे म्हणून मी बाबांना नमस्कार केला. अशा द्विधा मनःस्थितीत आम्ही सगळेजण झोपी गेलो, मला रात्रभर झोप आली नाही, सकाळीच उठल्याबरोबर प्रथम सर्व बिछाने काढले, आणि सर्व अंथरूपे उलट सुलट तपासली, यदाकदाचित साडीला हार लटकला असेल म्हणून पुन्हा एकदा साडी पाहिली माझी सून तर सारखी म्हणत होती की, मी हार इथेच काढला म्हणून! पण हार काहीं मिळत नव्हता. शेवटी मी कचरा काढण्यासाठी केरसुणी घेतली व बाजूला कपाट होते तेथून कचरा काढायला सुरवात केली, कपाटाखाली केरसुणी घातली आणि बाजूला सरकवली तर अलगद कागद बाहेर आला, व त्या कागदावर हार होता, रात्री इतका शोध करूनही जो हार मिळाला नाही तो माझ्या बाबांच्या आशिर्वादान मिळाला, मला खूप आनंद झाला, घरच्या सगळ्यांना आनंद झाला, आणि माझी बाबां-वरील श्रद्धा अधिकच गाढ झाली.

प. पू. साईबाबांच्या कृपाप्रसादाचे मला आलेले अनुभव

★★★★★

—क. उज्वला नारायण दिक्षित

बी-११, मधुमनिषाको. हौ. सोसायटी
सांताक्रूझ (पूर्व), मुंबई ४०० ०५५.

० एप्रिल १९८३ मध्ये झालेल्या मुंबई विद्यापीठाच्या तृतीय वर्ष कॉमर्स (बी. कॉम) परीक्षेचा निकाल दि. १६ जुलै १९८३ रोजी जाहिर झाला. मी या परीक्षेत अनुत्तीर्ण झाले. सर्व पेपर चांगले जाऊनसुद्धा परीक्षेत नापास झाल्यामुळे वाईट वाटले व त्याबरोबर आश्चर्यसुद्धा वाटले.

मला फायनॅन्शियल अकाउंटनसी पेपर १ मध्ये २२ मार्क मिळाले. माझी अपेक्षा ४५ च्या पुढे मार्क मिळावेत अशी होती म्हणून मी मुंबई विद्यापीठाकडे फायनॅन्शियल अकाउंटनसी पेपर १ चे पुनर्मूल्यांकन करण्याकरिता अर्ज भरला. अर्जाचे उत्तर १ महिन्याचे आत पाठवू असे सांगितले. परंतु २ महिने झाले तरी उत्तर न आल्याने माझ्या आईने परमपूज्य श्री साईबाबांना कळकळीची प्रार्थना केली की, कृपया ८ दिवसांच्या आतमध्ये पुनर्मूल्यांकनाचे अनुकूल उत्तर येऊ दे. ही प्रार्थना आईने दि. १५ सप्टेंबर रोजी म्हणजेच गुरुवारी केली व बरोबर ८ दिवसांच्या आतमध्ये म्हणजे दिनांक २२ सप्टेंबर रोजी मला पुनर्मूल्यांकनाचे अनुकूल उत्तर आले व मी फायनॅन्शियल अकाउंटनसी पेपर १ मध्ये पास झाले. केवढा हा परमपूज्य श्रीसाईबाबांचा चमत्कार!

दुसरी घटना, माझ्या तब्येतीची तक्रारसुद्धा श्रीसाईबाबांची उदी पाण्यातून नियमित घेतल्यामुळे दूर झाली. खूप डॉक्टरी औषधे घेऊनसुद्धा तब्येत सुधारण्याची व तब्येतीची तक्रार दूर होण्याची लक्षणे दिसत नव्हती. ती साईबाबांच्या उदीमुळे लगेच दूर झाली व पुन्हा ती तक्रार कधीच उद्भवली नाही.

जो जो मज भजे जैसा जैसा भावे । तैसा तैसा पावे मीही त्यासी ॥

—सौ. उषा महादेव जोशी.

मसुरेकर बंगला, पेट्रोल पंपाजवळ,
बी. के. कॉलेज लायब्ररी समोर, बेंगुर्ला

० जाने. १९८३ चे वर्ष नुकताच श्री साईबाबांच्या कृपेने मला पुत्ररत्न झाले. त्यांचाच प्रसाद म्हणून नाव 'प्रसाद' ठेवले. फेब्रु. चे सुमारास तो पाचच महिन्यांचा होता अचानक त्याच्या तोंडाला सुज आली. पावले देखील खूप मुजली व मधील डोक्याखालून पावला पर्यंत सर्व भाग एकदम बारीक झाला. रात्रंदिवस रडत राहात असे. सर्व प्रकारचे डॉक्टर पालथे घातले कोणालाच निदान लागेना. कोणी सांगितले थाला दूध पचत नाही तर 'नेस्टम'वर ठेवा. परंतु तरीही त्याचे रडणे काहीं कमी झाले नाही. शेवटी आम्ही मिरज मिशन गाठले व बाबांचे नाव घेत घेत तेथील डॉक्टरांना सर्व हकीगत सांगितली. तेव्हां त्याचे वय ६ महिने, वजन ७ पौंड. जन्मला तेव्हां पावणेसात पौंडाचा होता. त्यांनी काहींहि काळजी करू नका. व तांबडतोब अॅडमिट करणेस सांगितले आणि बाटलीचे दूध बंद करून चमचे वाट्या उकळून दूध देणेस सांगितले व तांबडतोब दीड ते दोन वाटल्या रक्त चढवावे लागेल असे ते म्हणाले रक्त, सलाईन, सर्व प्रकार चालूच होते. परंतु श्री साईबाबांचे कृपेने तो ८,१० दिवसांतच व्यवस्थित दूध वगैरे हळूहळू सर्व पचवू लागला. त्यामुळे डॉ. आता डिसचार्ज देतील असे वाटले व दिला देखील.

तोच अचानक दुसरे दिवशी दररोज ब्लड व स्टूल तपासणी चालू होती तेव्हां त्यांच्या मते शौचावाटे रक्त प्रत्येक वेळेस जात होते व त्यामुळे मुलगा पांढरा फटफटीत पडून रक्त कमी झालेचे त्यांना वाटले व त्याकरिता एक मोठी शस्त्रक्रिया करावी लागेल असे सांगितले मनास मोठे धस् झाले. मुलगा ६ महिन्यांचा पूर्ण बरा झालेला मोठेच संकट उभे राहिले मनातल्या मनात बाबांचा धावा केला ऑपरेशन टळू दे आणि खरोखरीच बाबांनी हाक ऐकली एवढ्या छोट्या लेकराचे ऑपरेशन टळले. ८,१० एक्सरे काढले कशात देखील ऑपरेशन करण्यासारखा दोष दिसला नाही सर्व एक्सरे निर्दोष होते तेव्हां पासून आम्ही कायम आमच्या मुलांना उदी लावून कोठेही नेले तरी काहींहि होत नाही. पूर्वी मला कोकणात खूप भिती वाटायची. परंतु गेली दोन वर्षे आम्ही सतत बाबांचे वास्तव्य फोटोरूपाने व उदी ठेवलेने आता कशाचीच कोणत्याही संकटाची भीती मला आता अजिबात वाटेनाशी झाली आहे. ❀

....आणि मी पास झालो

-श्री. अनिल विश्राम आकेरकर.

ब-९४-३, सरकारी वसाहत,
बांद्रा (पूर्व), मुंबई ४०० ०५१.

“अनन्याश्चिन्तयन्तो मां ये जनाः पर्युपासते ।
तेषां नित्याभियुक्तांना योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥”

० स्वतःच्या बुद्धीने जीवनाची दिशा न ठरविता सर्व ईश्वरावर टाकून आपण त्याचे प्रेमभक्तिपूर्वक चिंतन करावे, मग जीवनाला योग्य वळण तो देतो. ऐहिक जीवनाला अवश्य ते तोच देतो. जीवनसाफल्यासाठी जरूर तेही तोच करतो. योग म्हणजे नवीन, अप्राप्त गोष्टींची प्राप्ति; क्षेम म्हणजे आहे त्याचे रक्षण. प्रपंच-परमार्थ या दोन्ही क्षेत्रात योगक्षेम ईश्वर चालवितो. अर्थात् पारमार्थिक योगक्षेमाला अवश्य असाच प्रापंचिक योगक्षेम देव चालवितो.

“जो अनन्यभावे माझे पूजन, चिंतन करतो त्याचा योगक्षेम सांभाळण्याचे कार्य मी पार पाडतो.” असे भगवान श्रीकृष्णांनी अर्जुनाला गीतेच्या वरील श्लोकात (अध्याय नववा श्लोक बावीस) परमेश्वर व भक्त यांचे नाते विशद करून सांगितले आहे.

‘श्री सद्गुरु साईबाबा’ आणि भगवान श्रीकृष्ण यातील अंतर आहे युगा-युगाचे परंतु अवतार कार्य एकच सज्जनांचे रक्षण आणि दुष्टांचे निर्दालन ... अशा श्री साईबाबांचे अवतार कार्य सुरू झाले महाराष्ट्राच्या पुण्यभूमिंत ... शतकानुशतके, ज्याला अध्यात्माचा वारसा लाभलेला आहे, आसमंतात भक्ति आणि श्रद्धा यांचे नाच भरभरून राहिले आहेत अशा महाराष्ट्र देशात ...

आज जगाच्या दशदिशात साईबाबांची कीर्ती पसरली आहे उत्कट अशा श्रीसाईलीलांनी ... आणि या साईलीला म्हणजे विलक्षण आणि अगम्य असे चमत्कार होत; तथापि चमत्काराशिवाय नमस्कार नसल्यानं, मनुष्यप्राण्यातला अहंभाव दमन करण्याचे ते मोठे अस्त्र होते. श्री साईबाबांच्या या सर्व कृती-मागील तार्किक भूमिका पाहू लागल्यास, श्रद्धा आणि निष्ठा यांची कास धरल्यास मानवी जीवनाचे साफल्य वृद्धिगत होईल हे निःसंशय खरे आहे .

श्रीसाईबाबांचे अवतार कार्य सुरू असतांना आणि अवतार कायचि महा-निर्वाण झाल्यानंतरही 'साईकृपेच्या लीला' भक्तांना एका अगम्य विश्वात नेऊन स्तिमित करतात. कारण श्रद्धा, निष्ठा आणि सबुरी ह्या त्रिसूत्रीच्या आधारे, आपल्या भक्तांवर श्रीसाई सदैव कृपेची पाखर घालतात. "मी माझिया भक्तांचा अंकिला । आहे पासीच उभा ठाकला । प्रेमाचा मी सदा भुकेला । हांक हांकेला देतसे" या साईंच्या आश्वासित वचनानुसार, भक्तांच्या मनोकामनेचाही भार आपल्या खांद्यावर उचलण्यास परम कृपाळू श्री साईनाथ कसे तयार असतात त्याचा विलक्षण अनुभव मला आहे -

मी एल. एल. बी. च्या परीक्षेस म्हणून ४० दिवसांची रजा घेतली होती. तोपर्यंत अभ्यासाच्या दृष्टीने माझी पाटी कोरीच होती. रजा घेतली परंतु माझ्या अभ्यासाला मुहूर्त काही सापडला नाही, आणि अनिवार्य अशी एक एक प्रापंचिक कामे आली की, त्यामध्ये माझी सगळी रजा जवळ जवळ संपत आली, आणि फक्त बारा दिवस परीक्षेला उरले होते. म्हणजे एका विषयाला दोन दिवस देणे एवढे गणिते करणे हेच माझ्या हाती होते व त्याचा निकाल देखील 'नापास' हा ठरलेला होता. अशा परिस्थितीत परीक्षेला बसणे इष्ट नव्हते आणि आणखी बारा दिवस रजा फुकट जाऊ नये म्हणून दुसऱ्या दिवशी कामावर जाण्याचे ठरविले.

अशा मनःस्थितीत असता अचानक काय झाले कुणास ठाऊक ... मी बाबांच्या तसबिरी समोर उभा राहिलो. अनन्यभावे शरण जाऊन बाबांना म्हटले, "बाबा, मी परीक्षेला बसतो. या बारा दिवसात मला अशी स्मरणशक्ति द्या की मी जे जे वाचीनं ते ते परीक्षेत उत्तरपत्रिकेमध्ये उतरविण्याची विलक्षण शक्ति माझ्या अंगी निर्माण करा, आणि त्या बारा दिवसात मी रात्रदिवस अभ्यास केला आणि आश्चर्य म्हणजे मी दुसरा वर्ग मिळवून पास झालो.

भक्तांच्या प्रेमाखातर दयाघन श्रीसाई भक्तांची इच्छा फलरूप होण्यासाठी वैश्विक नियंत्रण करत असतील ते अनाकलनीयच होय म्हणून,

काया, वाचा, मन स्मरावे साईनाथ
आनंदे गावे गीत साईनाथ साईनाथ ।

साई कृपाळूपणे भक्त जनांसी तारी

—सौ. सुशीला म. शेवडे.

जुना म्युनिसिपल दवाखाना
दवार्टर्स, लोणावळा.

० माझा भाऊ राहुरीला होता, म्हणून आम्ही राहुरीला भावाकडे गेलो व जवळचे प्रसिद्ध ठिकाण शिरडी पाहण्याचे ठरविले. तेथे जाताच तेथील वातावरणाचा व साईबाबांचे वचनांचा माझ्या मनावर फार परिणाम झाला. 'माझ्या समाधीची पायरी चढेल, दुःख हे हरेल सर्व त्याचे' हे वचन डोळ्यासमोर आले, आणि मी मनात म्हणाले 'माझा कान ऑपरेशन करूनही वहात आहे', तो थांबला तर तुमच्या पादुका पूजेत ठेवीन'. दोन महिन्यातच माझा कान रोज वहात होता तो थांबला. तेव्हापासून मी त्यांच्या पादुका पूजते.

माझ्या मुलाला मुलगा झाला म्हणून त्याला घेऊन मी शिरडीस गेले. त्यावेळी मी बाबांना म्हणाले, 'माझ्या मुलीच्या लग्नाला ३ वर्षे झाली, आता तिला मुलगा झाला की त्यालाही दर्शनास घेऊन येईन' बाबांनी माझ्या मनातली तीव्र इच्छा जाणली आणि काय - १। वर्षात मुलीला मुलगा झाला.

माझी साईबाबांवरची भक्ती वाढतच गेली, आणि त्यांनी माझी परीक्षा पाहिली का? असा विचार त्या भयंकर प्रसंगी मनात चमकून गेला. तो प्रसंग असा, माझ्या मिस्टरना बराच अशक्तपणा वाटू लागला. म्हणून फॅमिली डॉक्टरना दाखविले, डॉक्टरनी त्यांची लघवी तपासली. युरिनमध्ये साखरेचे प्रमाण जास्त आढळले. म्हणून डॉक्टरनी जेवणापूर्वी सकाळ, संध्याकाळ गोळ्या घेण्यास दिल्या २ महिने गोळ्या घेतल्या, अशक्तपणा वाढतच होता. एक दिवस पायाला काही कारणाने जखम होऊन टाके पडले. जखम चिघळू नये म्हणून त्यांनी पथ्यही सुरू केले आणि तिसरेच दिवशी रात्री २ च्या सुमारास ते हातपाय वाकडे करू लागले व डोळे फिरवू लागले. मी हाक मारली तर 'ओ' पण म्हणेनात घरात मी एकटीच असल्याने घाबरून गेले व दार उघडून शेजाऱ्यांना हाका मारल्या. त्यांनी डॉक्टरना बोलावून आणले. डॉक्टरनी मिस्टरना तपासले व त्यांना काँफी पाजण्यास सांगितले मी चमच्याने थेंब थेंब काँफी

पाजली. नंतर डॉक्टरनी त्यांना हाक मारल्यावर ‘हं’ म्हणाले तेव्हा डॉक्टर निघून गेले. पुन्हा २ तासाने चहा (साखरेचा) पाजण्यास सांगितले. २ तास हे निपचित पडून होते. पण शुद्ध नव्हती. अंथरूणातच लघवी झाली. मी २ तासाने कपडे बदलून चहा घातला. पुन्हा निपचित पडले. सकाळी पुन्हा हातपाय वाकडे करून डोळे फिरवू लागले. अंथरूणावरून बाजूला होऊ लागले. शेजाऱ्यांनी पुन्हा डॉक्टरना बोलाविले. डॉक्टर येईपर्यंत ९ वाजले. मुलगा व मुलगी परगावी राहात असल्याने मी फारच घाबरले. डॉक्टर आले. त्यांनी तपासले व म्हणाले ह्यांना ‘कोमा’ झाला आहे. ताबडतोब पुण्याला न्या.’ पण जणू काही पूज्य बाबांनी शेजाऱ्यांना प्रेरणा दिल्याने त्यांनी टॅक्सी आणून त्यातून माझ्या मिस्टरना म्युनिसिपल हॉस्पिटलमध्ये नेले. त्यावेळी माझ्या डोळ्यासमोर आले फक्त साईबाबा. मी बाबांना म्हणाले, “बाबा मुलीचे सौभाग्य अखंड राखा, उभयतां दर्शनास येऊ.” आणि काय आश्चर्य, दवाखान्यात नेऊन ग्लुकोज भरताच १५ मिनिटात हे शुद्धीवर येऊन उठून बसले. नंतर सर्व तपासणीसाठी पुण्यास नेले. तेथे असे आढळले ‘डायबेटिस’ नसून पचनशक्ती बिघडली आहे. आता ह्यांची तब्येत उत्तम होत आहे ही साईकृपाच.

काळाच्या दाढेतून निज भक्ता मी ओढीन

—सौ. मेघना अहणराव कोलवाडकर
द्वारा - मोटघरे यांचा बंगला,
रेडरोज कॉन्व्हेंट लाईन, गिरीपेठ,
नागपूर. १०.

० प्रसूतीकाळ हा प्रत्येक स्त्रीच्या पुनर्जिवनाचाच काळ असतो. प्रत्येकीला निरनिराळे अनुभव येत असतात. पण माझ्या चिरस्मरणीय अनुभवाचा दाखला देण्याची माझी तीव्र इच्छा आहे व त्यानुसार साईलीलेत हा छोटासा अनुभव देत आहे.

११ जानेवारी १९८३ माझ्या लक्षात राहण्यासारखा दिवस आहे. शनिवारी ८ जानेवारीला सकाळीच तज्ञ डॉक्टरांच्या इस्पितळात मी भरती झाले. आज होणार, उद्या होणार असे करता करता मंगळवार दि. ११ जानेवारी पर्यंत मला व डॉक्टरांना माझी प्रसूती केव्हां होणार याची वाट बघावी लागली. सर्व परिस्थिती अगदी नॉर्मल असताना कुठे अडते हे कुणाच्याही लक्षात येईना त्यातून माझे परमपूज्य पित्यांचे छत्रही ढासळलेले. माझ्या मोठ्या दोन भावजया गुरुमाऊल्याच जणू या माझ्या सेवेसी हजर होत्या. दोघीही साईभक्त. माझेही लाडके आराध्य दैवत साईबाबांच. माझे यजमान कट्टर विष्णूभक्त. अशा पुण्यवान लोकांचे सहकार्य मला होते. परंतु दोन दिवसांनी मात्र माझ्या वहिनी सौ. मंगला व सौ. सुलोचना अगदी हताश झाल्या सोमवारचाही दिवस उजाडला.

सोमवार दि. १० ला मला पेन्सचे इंजेक्शन एकदाच नव्हे तर दोनदा देण्यात आले. पण व्यर्थ! पेन्स तर दूरच उलट मला शांत झोप लागली. उठल्यानंतर मात्र मीही खूप चिडले, व असे का व्हावे! माझ्या वडिलांचा धावा व साईबाबांचा धावा अखंड सुरू ठेवला. साईबाबांशी तर मी बोललेच हे साईबाबा - काळाच्याही दाढेतून निज भक्ता मी ओढीन हे चरण वारंवार म्हणू लागले. सारखा १ तास असा प्रसंग सुरू असल्याचे मला आठवते! त्यानंतर मात्र सोमवारची मध्यरात्र मला कॅस्ट्रॉइलची बाटली पूर्ण घेण्यास सांगितली व ऑपरेशनची संभावना आहे असा माझा अंदाज झाला. पण माझे साई माझा पूर्ण भार माझ्या लहानपणा पासूनच चालवित असतांना असा प्रसंग येणार नाही याची मला पूर्ण खात्री होती. पण भोग भोगल्याशिवाय सुटका नाही असे म्हणतात. मंगळवारी ११ जानेवारीला मात्र सर्व देवता माझ्या मदतीला धावून आल्या व डॉक्टरांच्या हस्ते नॉर्मल डिलीव्हरीतून मला सुखरूप वाचविले व कन्यारत्न जन्माला आले. अशी ही अघटित घटना साईलीलेत द्यावीच असा चंग मी बांधला. आज माझी मुलगी १ वर्षाची झाली. मोठा मुलगाही ५ वर्षांचा आहे असा आमच्या छोट्याशा कुटुंबाचा भार अखंडीतपणे श्री साईबाबांनीच वहावा ही नम्र प्रार्थना.

विलेपारले येथील साईभक्त

श्री जगन्नाथराव भिडे काका

० विलेपारले मुंबई येथे एक वयोवृद्ध सज्जन साईभक्त रहातात. त्यांच्या निवासस्थानाचे नाव आहे देवेंद्रव्हिला. पार्लेस्टेशनवर उतरून पूर्वेला आले की महंत रोडवर तळमजल्यालाच या साई भक्तांचा निवास आहे त्यांचे नाव आहे, श्री. जगन्नाथ गजानन भिडे. ७६ वर्षांचे हे सद्गृहस्थ दिवसभर साई सेवेत रममाण असतात. त्यांच्या पत्नी सौ. चंद्रिकाबाई यापण आपल्या पती बरोबरच बाबांची भक्ती वगुणगान सदोदित करीत असतात. या उभयतांच्या भक्तीचे फळ म्हणूनच की काय साक्षात् बाबांचा वास त्यांचे घरी असल्याचा भास होतो.

त्यांच्या घरात शिरताच दरवाजा समोरच श्री बाबांची अत्यंत सुंदर, हसमुख नयनमनोहर सालंकृत अशी प्रतिमा नजरेला पडते. या प्रतिमे समोवती विजेच्या रंगीबेरंगी दिव्यांची आरास केलेली आहे. बटन दाबले की या सजावटीत, आराशीत आणखीनच भर पडते व तसबिर आणखीन तेजाने उजळून निघते. या प्रतिमे भोवतालच्या देव्हान्यातही बाबांच्या छोट्या छोट्या प्रतिमा आहेत, चित्रे आहेत.

संकटात, अडीअडचणीत सापडलेल्यांना भिडेकाका नेहमीच मार्गदर्शन करीत आलेले आहेत. लग्नाचा घोळ निर्माण झालेल्या तरुण मुला-मुलींना किंवा त्यांच्या आप्त-नातलगांना त्यांचा सल्ला बहु मोल वाटत असतो. आजारी दुखणाईतांना तर त्यांचेकडून नेलेले तीर्थ व उदी हमखास गुणकारी ठरलेले आहे.

श्री. भिडे आज पाल्यात रहात असले तरी एका वेळी ते गिरगावात रहात असत. १२ सप्टेंबर १९०८ हा त्यांचा जन्मदिवस त्यांचे वडिल कष्टम अधिकारी होते. भिडेकाकांचे शिक्षण गिरगावातील आर्यन एज्युकेशन सोसायटीचे शाळेत मॅट्रीक पर्यंत झाले. नंतर त्यांनी कर्पोंडरींगचे शिक्षण घेतले. अंधेरीला डॉ. पाटील यांचेकडे ते नोकरीस राहिले. पुढे डॉ. वसंतराव अवसरे यांचेकडे ते चांगली ४० वर्षे कर्पोंडर म्हणून नोकरीस होते.

श्री. भिडेकाकांच्या वडीलांनी श्री साईनाथांचे दर्शन घेतलेले होते. आपल्या वडीलांच्या शिकवणूकीनेच की काय बाबांची मनोभावे पूजाअर्चा जे ते करू

लागले आहेत ते अगदी आजतागायत. पारल्याला आल्यापासून ते बाबांच्या बरोबरच पार्लेश्वर मंदिरातील श्री शंकराचीही भावभक्ति करित असतात. ते रोज भल्या पहाटे उठतात व थंड पाण्याने स्नान करून पार्लेश्वराचे दर्शन करतात त्यानंतर घरी येऊन श्री बाबांची यथाविधि पूजा अर्चा करतात. बाबांना मोठ्या प्रेमाने हाक मारतात बाबांना नैवेद्य दाखवतात व मगच आपण प्रसाद भोजन करतात. दिवसभर बाबांच्या प्रतिमेसमोर बसून, त्या प्रतिमेकडे सारखे सारखे बघूनच की काय एक प्रकारचे आत्मिक सामर्थ्य, बल त्यांना प्राप्त झालेले आहे, व त्यामुळे त्यांच्या हातून मिळणाऱ्या ऊर्दी-तीर्थांना व त्यांच्या संभाषणाद्वारे प्राप्त होणाऱ्या वाक्याला यशसिद्धि मिळत आहे असे अनेकांचे सांगणे आहे.

श्री. भिडेकाकांची श्री बाबांच्या वरील श्रद्धा व भक्तीभाव असाच वाढता राहो ही शुभेच्छा.

डॉ. यु. टी. बल्लाळ यांचे सुयश

सांताक्रूझ येथील एक साईभक्त डॉ. यु. टी. बल्लाळ हे पायातील पावलांचे विविध प्रकारच्या दुखण्यावर खात्रीशीर इलाज करण्यात यशस्वी झालेले आहेत. कुरुप, भोवऱ्या, चिखल्या, टाचेत पडणाऱ्या भेगा व त्यामुळेच उदभवणारे गुडघे, कंबरदुखी, मधुमेह इ. विकारांवर यशस्वी गुणकारी उपाय ते करतात. त्याबद्दल त्यांना माजी राज्यपालांच्या पत्नी श्रीमती शांती सादिक अल्ली व इतर नामवंतांनी शिफारसपत्रे दिली आहेत. श्रीबाबांच्या वरील भक्ती, श्रद्धा, व सवुरी मुळेच आपण हे यत्न आता यशस्वीपणे करू शकतो असे श्री. बल्लाळ यांचे म्हणणे आहे. संपर्क :- डॉ. यु. टी. बल्लाळ, जी-२३ कुमार सोसायटी, नेहरू रोड, मु. पो. सांताक्रूझ, (पूर्व), मुंबई ४०० ०५५. दूरध्वनी क्रमांक - ६१२७७७५.

अ. भा. साईभक्त लेखक-कवि स्नेहसंमेलन नवापूरात साईनगर श्रद्धापूर बनले

या धकाधकीच्या जीवनात प्रत्येकाचे एक श्रद्धास्थान असते. सारी मानव जात जेथे नतमस्तक होते. अशा श्रद्धेय स्थानाला जातपात, धर्म यांचे बंधन नसते. कुणीतरी आपल्या पावलांचर लक्ष ठेवणारा आहे याची हरघडी जाणीव होत असते, आणि म्हणून सुखदुःखात अडकलेल्या माणसाला क्षणभर मुक्त आनंद मिळावा, साईप्रेमी एकत्र यावे, परस्परांतील स्नेह वाढावा यासाठी साई-भक्तांनी संमेलन आयोजित केल्याचे संयोजक कवि रमेश डी. चव्हाण यांनी सांगितले. हे संमेलन १२ व १३ मे रोजी नवापूर येथील सार्वजनिक हायस्कूल-मध्ये आयोजित केले होते तर निवासाची अप्रतिम व्यवस्था जयहिंद छात्रालयाच्या आवारातील खास तयार करण्यात आलेल्या साईनगरात करण्यात आली होती.

संमेलनाच्या अध्यक्षस्थानी धुळ्याचे श्री. वसंतराव पिंगळे होते. कविवर्य नागेश मोगलाईकर यांचे ईशस्तवनांतर कार्यक्रमाला सुरुवात झाली. सुरुवातीस वसंतराव पिंगळे यांनी दिप प्रज्वलित केल्यानंतर मुख्यकार्यकारी अधिकारी श्री. अ. ध. वसावे यांचे हस्ते साईप्रतिमेचे अनावरण करण्यात आले. प्रास्ताविक व स्वागत कवी रमेश चव्हाण यांनी केले तर सत्कारार्थींचा परिचय जगदीश देवपुरकर यांनी आगळ्या-वेगळ्या शैलीत करून दिला. याप्रसंगी रामदास चव्हाण, डॉ. सुमतीताई खानविलकर, डॉ. इंदुताई नाईक, विजय हजारे नागेश मोगलाईकर, प्रा. रसिकलाल दोशी, अनिलभाई शहा, डॉ. डी. के. सोनार, भैर्या उपासनी, लीलाताई मराठे वसंत साने आदींची भाषणे झाली.

परिसंवाद गाजला :

स्नेहसंमेलनानिमित्त 'आज साईबाबा असते तर' व 'आजच्या जगात श्रद्धेचे महत्त्व' या विषयावर परिसंवादाचे आयोजन करण्यात आले होते. परिसंवादाचे सूत्रसंचालन लोणावळ्याच्या डॉ. इंदुताई नाईक यांनी उत्कृष्टपणे केले. प्रत्येक वक्त्याने आपली बाजू समर्थपणे मांडली या परिसंवादातील कु. राहुल खानविलकरने आपले विचार लहान असूनही चांगले मांडले. तो म्हणाला, 'साईबाबा असते तर खूप आनंद झाला असता भक्तीजीवी म्हणून शाबासकी मिळविली

असती.” परिसंवादात विजय हजारे, मधुकर अंबाडे, प्रा. रसिकलाल दोशी, कवि शिवदत्त, नागेश मोगलाईकर, पी. टी. खैरनार, डॉ. सुमतीताई खानविलकर, डॉ. डी. के. सोनार, हसमुख पाटील, नामदेव पाटील, अनिलभाई शाह, प्र. अ. पुराणिक, भैय्या उपासनी, राहुल खानविलकर इत्यादींनी भाग घेतला.

भक्तीगीतांचा कार्यक्रम : १

पहिल्या दिवसाच्या तृतीय सत्रात अनिलभाई शाह व सहकाऱ्यांनी भक्तीगीतांचा सुंदर कार्यक्रम सादर केला. त्यांनी हिंदी, मराठी व गुजराथी भाषांतून गीते गाईली. त्यांच्या भक्तीगीतांनी श्रोते मंत्रमुग्ध झाले. त्यामुळे सगळे वातावरण श्रद्धामय झाले.

भैय्या उपासनींचे कथाकथन रंगले :

एकीकडे स्नेहसंमेलनातून भक्तीरस वहात असतांना शृंगार विनोदातूनही भक्ती साधता येते हे संमेलनाचे आकर्षण ठरलेल्या भैय्या उपासनींनी सुहृवातीसच स्पष्ट करून साईभक्तांना अक्षरशः हास्यात गोवले. त्यांनी प्रा. विठ्ठल वाघ यांच्या 'पालखी' व 'बिल्लोर' तसेच वि. वा. शिरवाडकरांची 'प्रेम कुणावरही करावं' या कविता अत्यंत खुमासदार शैलीत सादर करून प्रेक्षकांची वाहवा मिळविली. त्यानंतर भैय्यांनी स्वतः लिहिलेली "माझ्या गावच्या रीती-भाती' ही कथा सांगितली. त्यांच्या आगळ्यावेगळ्या व वैशिष्ट्यपूर्ण शैलीने प्रेक्षक बेहद खूष झाले. कथेची कल्पना वेगळीच असल्याने व कथाकथनाची पद्धत वैशिष्ट्यपूर्ण असल्यामुळे कार्यक्रम श्रवणीय झाला.

बहारदार काव्यवाचन :

हे अ. भा. साईभक्त लेखक-कवी संमेलन भारताच्या विविध भागातून आलेल्या कविनी गाजविले. प्रत्येक कवी आपापल्या कवितेतून श्रद्धा व सवुरीचं महत्त्व स्पष्ट करीत होता. प्रत्येकाच्या काव्यातून भक्तीरस ओसंडून वाहत होता. साईबाबा आम जनतेची संपत्ती आहे, जगात सध्या गैरधर्म वाढत आहे त्या विषयी चीड, शिरडीला जाण्याचा आगळ्यावेगळा आनंद, साईचे आकलन न होणे, साई कुबेराचे धन आहे, प्रत्येक साईभक्त आपापल्या देवाला साईच्या रूपात पहातो, अशा प्रकारचे संदर्भ असलेल्या विविध प्रकारच्या कविता कविनी म्हणून दाखविल्या.

काव्य वाचनात सर्वश्री प्रमोद शिरसाठ, प्रमोद ओझरकर, दिनेश बोरसे, मोहन सोनवणे, पितांबर खैरनार, बाळासाहेब नाडकर्णी, अरुण जोहरी, रमेश भाट, अरुण सोनवणे, के. एन. साळुंखे, प्रविण थोरात, मधुकर अंबाडे, राहुल खानविलकर, संजय परळकर, जगदीश देवपूरकर, डी. बी. जगत्पुरीया, डी. बी. पोतनीस, कवि शिबदत्त, अशोक खानविलकर, विजय हजारे, नागेश मोगलाईकर, प्र. अ. पुराणिक, डॉ. इंद्रताई नाईक, एकनाथ सोनवणे, बी. पी. राजपूत, दि. शं. भामरे, हसमुख पाटील, रमेश चव्हाण, सौ. सिंधु सणस, अनिल पंडित, दै. मतदाराचे वसंत साने, उज्वला घावरे, नामदेव पाटील, मधुकर खैरनार इत्यादि कवींनी उत्स्फूर्तपणे भाग घेतला. ह्या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. सुमतीताई खानविलकर व विजय हजारे यांनी केले.

उज्ज्वलचे प्रकाशन :

काव्यवाचन कार्यक्रमानंतर मोहन सोनवणे (नवागाव) यांनी संपादित केलेल्या "उज्ज्वल" त्रैमासिकाचे प्रकाशन श्री. वसंतराव पिंगळे यांचे शुभहस्ते करण्यात आले तर हसमुख पाटील यांच्या 'साईबावनी' चे प्रकाशन भैय्या उपासनी यांचे हस्ते झाले. खास नवोदितांसाठी सुरू झालेल्या 'उज्ज्वल' चा उत्कर्ष व्हावा अशी आशा अनेकांनी व्यक्त केली. उज्ज्वल प्रकाशना नंतर मधु जोशी यांनी 'टरटर' सादर करून उपस्थितांचे मनोरंजन केले.

कै. ताराई स्मृती काव्यस्पर्धा :

संमेलनानिमित्ताने कै. ताराई चेंदवणकर स्मृती काव्यस्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती. कवितेसाठी 'साई माझा सखा । नसे मज धोका ॥ ह्या ओळी देण्यात आल्या होत्या. स्पर्धेत शंभरावर कवींनी भाग घेतला होता. स्पर्धेसाठी परिक्षकाचे काम डॉ. इंद्रताई नाईक, डॉ. सुमतीताई खानविलकर, नागेश मोगलाईकर, जगदीश देवपूरकर, रमेश चव्हाण, विजय हजारे आदींनी पाहिले.

या स्पर्धेत कर्नाटकचे सुप्रसिद्ध कवि प्रा. गुंडेराव पटवारी यांनी प्रथम क्रमांक पटकाविला तर गुजरात राज्यातील बडोदा येथील कवि मधुकर अंबाडे द्वितीय पारितोषिकाचे मानकरी ठरले. तृतीय पारितोषिक मात्र महाराष्ट्रातील धुळ्याचे कवि दि. शं. भामरे यांनी पटकाविले. डी. बी. पोतनीस (पुणे) व

के. एन. साळुंखे (निमगूळ) यांना उतेजतर पारितोषिके देण्यात आली तर रमाकांत पंडित यांचे तर्फे अरुण सोतत्रणे यांना वैयक्तिक बक्षिस देण्यात आले. विशेष पारितोषिक कु. राहुल खानचिलकर यास देण्यात आले.

यशस्वी स्पर्धाकांता कै. बाळासाहेब नाशिककर स्मृती ढाल व चषक वसंतराव पिंगळे यांचे हस्ते देण्यात आले. स्नेहसंमेलनाचे सूत्रधार श्री. रमेश चव्हाण व सौ. कुसुम चव्हाण या उभयतांचा यावेळी सत्कार करण्यात आला. विविध भागातून आलेल्या कवि-लेखकांना स्मृतीचिन्हे भेट देण्यात आली. वसंतराव पिंगळे यांचे अध्यक्षीय भाषणानंतर कविवर्य नागेश मोगलाईकर यांनी निरोप गीत म्हटले. मॅन ऑफ दी संमेलन भैर्या उपासनींना समई भेट देण्यात आली. दोन्ही दिवसांच्या संपूर्ण कार्यक्रमांचे संचलन जगदीश देवपूरकर ने त्रैशिष्टपूर्ण शैलीत करून तो सगळ्यांच्या लक्षात राहिला. तर संजय देवपूरकरने साईबाबांचे अप्रतिम चित्र रेखाटून सर्वांची वाहवा मिळविली.

अशा होती साईनगरी :

संमेलनासाठी "साईनगर" तयार करण्यात आले होते. साईनगरात सव-प्रकारच्या प्राथमिक सोयींची उपलब्धता होती. साईनगरातील लेखक कविंच्या निवासांना शामा निवास, तात्या कोते निवास, काकासाहेब दीक्षित निवास, काशिराम शिंपी निवास, म्हाळसापती निवास, बायजाबाई निवास, राधाकृष्णआई निवास, लक्ष्मीबाई निवास, भागोजी शिंदे निवास, नानासाहेब चांदोरकर निवास दासगणू निवास, गोपाळराव बुटी निवास, हेमाडपंत निवास इत्यादी साईभक्तांची नावे दिली होती. कार्यक्रमाचा हॉल निवासाची जागा चिजेच्या रोषणाईने पताका बांधून भव्य मंडप टाकून सजविण्यात आली होती.

या संमेलनासाठी अनेकांचे शुभसंदेश आले होते. खरोखरीच नवापुरात सगळीकडे एकूण श्रद्धेचे घातावरण दिसून येत होते. त्यामुळे "श्रद्धापूर" आहे असे वाटत होते, अशा प्रकारे संमेलन हे अभिनव प्रकारचे संमेलन ठरले.

प्रगती पथावर नवापूर :

नवापूर शहर सांस्कृतिक कार्यक्रमातून नेहमीच आवाडीवर असते. दिवसेंदिवस सांस्कृतिक कार्यक्रमाही वाढताहेत. त्यात ह्या संमेलनाने मोलाची भर